

Drie parels aan één ketting

Intergemeentelijke samenwerking door de
gemeente Valkenburg aan de Geul

11 september 2009

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1.	Aanleiding en doel	5
1.2.	Onderzoeksvragen	5
1.3.	Reikwijdte van het onderzoek	6
2.	Aanpak	7
2.1.	Methode van onderzoek	7
2.2.	Normenkader	7
2.3.	Leeswijzer	8
3.	Inventarisatie intergemeentelijke samenwerkingsverbanden	9
4.	Samenwerking cluster personeel en organisatie Valkenburg aan de Geul en Nuth	11
4.1.	Inleiding	11
4.2.	De ondernemingsraad kiest positie	11
4.3.	De samenwerking krijgt vorm in de praktijk	12
4.4.	Intensivering van de samenwerking en zorgen over de communicatie	12
4.5.	Beëindiging van het project door de gemeenteraad in Nuth	13
4.6.	Toetsing aan het normenkader	14
5.	Samenwerking cluster personeel en organisatie Gulpen-Wittem - Vaals - Valkenburg	15
5.1.	Inleiding	15
5.2.	Toetsing aan het normenkader	16
6.	Samenwerkingsintentie Gulpen-Wittem - Vaals - Valkenburg aan de Geul	17
6.1.	Inleiding	17
6.2.	De ondernemingsraden kiezen vroeg positie	18
6.3.	Voorzichtige kennismaking van de raden	18
6.4.	Visies op de samenwerking Gulpen-Wittem - Vaals - Valkenburg aan de Geul	18
6.5.	De startnotitie “Samen sterk”	21
6.6.	De gecombineerde raadsvergadering	22
6.7.	Aandachtspunten voor de verdere uitwerking van de samenwerking	22
6.8.	Toetsing aan het normenkader	24
7.	Samenwerking Visie Gebiedsontwikkeling Maastricht - Meerssen - Valkenburg	27
7.1.	Inleiding	27
7.2.	Organisatie en projectaanpak	27
7.3.	Middelenkader	28
7.4.	Valkenburgse inbreng en belangen	28
7.5.	Betrokkenheid gemeenteraad Valkenburg aan de Geul en kostenramingen	28
7.6.	Proceskosten deelname aan de Gebiedsvisie	30
7.7.	Samenwerking van de deelnemende gemeenten in de Gebiedsvisie	30
7.8.	Toetsing aan het normenkader	31

8.	De mate waarin visie van het college van burgemeester en wethouders en raad op intergemeentelijke samenwerking synchroon lopen	33
9.	Ambtelijke organisatie en intergemeentelijke samenwerking	35
9.1	Samenvatting ambtelijke inbreng op dit punt in interviews	35
9.2	Positionering Ondernemingsraden	35
9.3	Personeelsenquête gemeente Valkenburg	35
9.4	Bestuurlijke visie op de ambtenaren in het samenwerkingsproces	35
10.	Visie op Valkenburg aan de Geul als samenwerkingspartner	37
10.1	Valkenburgse verwachtingen over het beeld van Valkenburg aan de Geul	37
10.2	Het daadwerkelijke beeld bij de samenwerkingspartners	37
11.	Alternatieven en varianten binnen intergemeentelijke samenwerking	39
12.	Conclusies en aanbevelingen	41
12.1	Conclusies	41
12.2	Aanbevelingen	43
 Bijlagen		
1.	Inventarisatie samenwerkingsverbanden	46
2.	Overzicht gevoerde gesprekken	55
3.	Geaccordeerde gespreksverslagen	56
4.	Raadsbesluit inzake startnotitie	81
5.	De startnotitie “Samen sterk”	82
6.	Geraadpleegde literatuur	92
7.	Overzicht eerdere onderzoeken rekenkamercommissie	94
8.	De rekenkamercommissie	96

1. Inleiding

Intergemeentelijke samenwerking is een actueel thema. Dit onderzoek van de rekenkamercommissie (verder “de commissie”) gaat over intergemeentelijke samenwerking door de gemeente Valkenburg aan de Geul. Valkenburg aan de Geul doet en deed mee aan verschillende samenwerkingsprojecten. De gemeenten Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg hebben aangekondigd intensiever en niet vrijblijvend, maar met behoud van autonomie te willen samenwerken. Het stadium waarin de samenwerking verkeert maakte het meer dan bij andere onderzoeken noodzakelijk dat veel betrokkenen door middel van interviews naar hun intenties en visies moesten worden gevraagd.

1.1 Aanleiding en doel

1.1.1 Aanleiding

Intergemeentelijke samenwerking is actueel en belangrijk. De gangbare opvatting lijkt dat voor gemeenten met de omvang van Valkenburg aan de Geul effectief samenwerken de enige optie is om als zelfstandige gemeente te kunnen voortbestaan. De opgaven waarvoor gemeenten zich gesteld zien worden omvangrijker en moeilijker door autonome ontwikkelingen en door overdracht van taken door het rijk en provincie. Demografische ontwikkelingen in de regio vormen daarbij een extra complicatie. De alternatieven voor dergelijke gemeenten zijn fusie, grootschalige herindeling of opgaan in een centrumgemeente. Ook de gemeente Valkenburg aan de Geul onderkent blijkens haar deelname aan het zogenaamde Elsloo-overleg en andere initiatieven de noodzaak van intensieve strategische samenwerking in Zuid-Limburg. De recente geschiedenis leert echter dat samenwerkingsverbanden waarin Valkenburg participeert voortijdig worden beëindigd. De raad van de gemeente Valkenburg wil graag weten in welke samenwerkingsverbanden de gemeente participeert. De fracties willen inzicht in de stand van zaken van verschillende projecten.

1.1.2 Doel

Het doel van dit onderzoek is het inzichtelijk maken van de resultaten van enkele samenwerkingsprojecten. Ook het trekken van conclusies voor een doelmatige en doeltreffende samenwerking behoren tot de doelstelling van het onderzoek. Conclusies leiden tot aanbevelingen die bijdragen aan succesvol samenwerken.

1.2 Onderzoeksvragen

De onderzoeksopzet bevat de volgende onderzoeksvragen:

- a. Welke intergemeentelijke samenwerkingsprojecten waar Valkenburg aan de Geul bij is betrokken lopen op dit moment of zijn in voorbereiding en wat is de stand van zaken?
- b. Welke projecten zijn afgesloten en wat zijn de bereikte resultaten?
- c. Analyseer drie projecten en concludeer wat goed of niet goed is verlopen, of ze wel of niet zijn geslaagd en welke factoren zijn aan te wijzen voor het wel of niet slagen.

- d. Lopen visie van het college en van de raad op intergemeentelijke samenwerking (nog steeds) parallel? Heeft de ambtelijke organisatie de flexibiliteit voor de veranderingen die nodig zijn als gevolg van de samenwerking?
- e. Hoe kijken andere gemeenten aan tegen Valkenburg aan de Geul als (potentiële) partner?
- f. Bestaan alternatieven voor intergemeentelijke samenwerking?

Deze onderzoeksvragen zijn afgeleid van de vragen over samenwerking van de fractievoorzitters in de gemeenteraad. In de leeswijzer in paragraaf 2.3 wordt aangegeven in welke hoofdstukken deze onderzoeksvragen behandeld worden.

1.3 Reikwijdte van het onderzoek

In afstemming met de gemeenteraad heeft de commissie gekozen voor diepgang bij een beperkt aantal projecten. Het samenwerkingsproject Valkenburg aan de Geul - Nuth is gekozen omdat dit destijds mogelijk onderdeel zou gaan uitmaken van een groter en intensiever samenwerkingsverband tussen beide gemeenten. Dit project is zonder resultaat beëindigd.

Omdat de raad inmiddels de intentie had uitgesproken om intensiever te gaan samenwerken met de gemeenten Gulpen-Wittem en Vaals heeft de commissie veel aandacht geschonken aan de uitwerking van dit voornemen. Dit betreft de samenwerking in de breedte. Onderdeel daarvan betreft het project samenwerking op het gebied van personeel en organisatie tussen de drie gemeenten. Dit deelproject is nader bestudeerd door de commissie.

Daarnaast heeft de commissie zich geconcentreerd op een andere samenwerkingsvorm: de Visie Gebiedsontwikkeling Maastricht - Meerssen - Valkenburg aan de Geul. Voor de rapportage over de andere samenwerkingsverbanden en -projecten beperkt de commissie zich tot de inventarisatie die als bijlage 1 bij deze onderzoeksrapportage is gevoegd.

2. Aanpak

2.1 Methode van onderzoek

De methode van onderzoek voor de verschillende samenwerkingsverbanden verschilt slechts in geringe mate. In het algemeen is de procedure: conceptie en vaststelling onderzoeksvoorstel, deskresearch van de dossiers, literatuurstudie, interviews met betrokkenen¹, verslaglegging interviews, accordering van de interviews, vergelijking van interviewuitkomsten met dossiers, toetsing aan normenkader, conceptrapportage, wederhoor, schrijven conclusies en aanbevelingen en definitieve vaststelling rapportage in de commissie.

In paragraaf 1.3 wordt aangegeven dat uit de verschillende samenwerkingsverbanden die de gemeente Valkenburg aan de Geul is aangegaan een keuze² is gemaakt voor diepgaandere analyse. In het navolgende wordt het daarbij gehanteerde normenkader gepresenteerd.

2.2 Normenkader

Als normenkader bij dit onderzoek hanteert de commissie de criteria zoals genoemd in de Trendstudie Samenwerking decentrale overheden (2005) van Partners + Pröpper³. Deze Trendstudie, in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, omvat onderzoek naar de resultaten van de samenwerking tussen decentrale overheden. In deze studie worden de volgende criteria gehanteerd om de resultaten van samenwerking te beoordelen:

1. de slagvaardigheid van de samenwerking; dat wil zeggen een doeltreffende en snelle aanpak van de problemen (versus een stroperige);
2. het democratisch gehalte van de samenwerking; dat wil zeggen invloed van de volksvertegenwoordiging, draagvlak, transparante besluitvorming en publieke verantwoording van de resultaten en kosten en baten.

Voor de commissie gaat het dan om de volgende criteria :

- Doeltreffendheid
 - zijn de doelstellingen van de samenwerking helder (SMART)⁴ geformuleerd?
 - zijn de beoogde doelstellingen bereikt?
- Democratisch gehalte
 - wordt het bereiken van de doelen gemonitord of geëvalueerd?
 - wordt de raad periodiek geïnformeerd?

¹ In bijlage 2 treft u een overzicht aan van alle voor dit onderzoek geïnterviewde personen of gremia.

² Deze keuze heeft de commissie afgestemd met het de commissie ABA van de gemeenteraad Valkenburg aan de Geul, waarin de fractievoorzitters zitting hebben.

³ Partners + Pröpper, Trendstudie - Samenwerking decentrale overheden, augustus 2005.

⁴ De letters van het acroniem SMART staan voor: i. Specifiek; De doelstelling moet eenduidig zijn. ii. Meetbaar; Onder welke (meetbare/observeerbare) voorwaarden of vorm is het doel bereikt. iii. Acceptabel; Gaat de doelgroep en/of management deze doelstelling accepteren. iv. Realistisch; De doelstelling moet haalbaar zijn. v. Tijdgebonden; Wanneer (in de tijd) moet het doel bereikt zijn.

2.3 Leeswijzer

Na de twee inleidende hoofdstukken worden in de navolgende hoofdstukken, de onderzoeksvragen uit paragraaf 1.2 beantwoord.

Hoofdstuk 3 is een inventarisatie van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die de gemeente Valkenburg aan de Geul de afgelopen jaren is aangegaan. Daarmee wordt een antwoord gegeven op de voor dit onderzoek geformuleerde onderzoeksvraag a. uit paragraaf 1.2.

In de hoofdstukken 4 tot en met 7 worden enkele samenwerkingsprojecten uitgediept. Dit betreft:

- samenwerking op het gebied van personeel en organisatie tussen Valkenburg aan de Geul en Nuth in hoofdstuk 4
- samenwerking op het gebied van personeel en organisatie tussen Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittem en Vaals in hoofdstuk 5
- de algemene samenwerking tussen Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittem en Vaals in hoofdstuk 6
- de zogenoemde Visie Gebiedsontwikkeling Maastricht-Meerssen-Valkenburg aan de Geul in hoofdstuk 7.

Deze genoemde hoofdstukken geven een antwoord op de onderzoeksvragen b. en c. uit paragraaf 1.2.

In hoofdstuk 8 komt aan de orde de mate waarin de visie op intergemeentelijke samenwerking van het college en de raad uiteenlopen. Dit ter beantwoording van onderzoeksvraag d.

De mate waarin de ambtelijke organisatie in kan spelen op intergemeentelijke samenwerking wordt gepresenteerd in hoofdstuk 9 (eveneens onderzoeksvraag d).

De visie die anderen hebben op de gemeente Valkenburg aan de Geul als samenwerkingspartner is aan de orde in hoofdstuk 10 (onderzoeksvraag e).

In hoofdstuk 11 worden alternatieven en varianten binnen samenwerkingsvormen behandeld (onderzoeksvraag f).

Tot slot bevat hoofdstuk 12 de conclusies en aanbevelingen.

3. Inventarisatie intergemeentelijke samenwerkingsverbanden

De gemeente Valkenburg aan de Geul participeert of heeft geparticipeerd in veel samenwerkingsverbanden op strategisch, tactisch en operationeel niveau. In dit onderzoek worden verschillende samenwerkingsprojecten van de gemeente geanalyseerd. Onderzoek naar andere intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en -projecten dan de in dit rapport beschreven projecten, vallen buiten de reikwijdte van dit onderzoek.

Voor de overige projecten van Valkenburg aan de Geul volstaat de commissie met de inventarisatie die bij dit rapport is gevoegd als bijlage 1.

4. Samenwerking cluster personeel en organisatie Valkenburg/Nuth

Van de voor dit onderzoek geselecteerde samenwerkingsverbanden is die van het verband met Nuth reeds afgesloten. Bij dit samenwerkingsverband zijn lessen uit het verleden te trekken. In dit hoofdstuk wordt dit uitgewerkt.

4.1 Inleiding

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft geparticipeerd in meerdere overleggen tussen gemeenten in het Heuvelland. Een van die overleggen betrof het zogeheten Watertorenoverleg. Uitvloeisel van dat overleg was de intentie tot operationele samenwerking tussen gemeenten. Daaraan wilden in ieder geval de gemeenten Nuth, Valkenburg aan de Geul, Meerssen en Beek meedoen. Hierbij werd gedacht aan samenwerking op het terrein van bijvoorbeeld gezamenlijke inkoop, handhaving, facilitaire zaken, ICT⁵ maar ook samenwerking op het gebied van personeel en organisatie. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een samenwerkingsverband op het gebied van personeel en organisatie voor uiteindelijk nog slechts twee deelnemende gemeenten: Valkenburg aan de Geul en Nuth.

In Valkenburg aan de Geul werd dit samenwerkingsverband voorbereid met een notitie (ongedateerd) met de titel “Samenwerking Nuth - Valkenburg aan de Geul.” Deze notitie ging in op vragen als (citaat) “Wat?” “Waarom?” “Op welke wijze?” “Wie?” “Wanneer?” De notitie geeft ook de consequenties voor personeel en huisvesting weer. Het was de bedoeling om 1 januari 2005 als startdatum te nemen.

Al een ruim jaar daarvoor, op 20 oktober 2003, besloot het college “in te stemmen met een organisatorisch intern verdergaande samenwerking met de gemeente Nuth (voorgenomen besluit).”⁶ In eerste aanleg werd gedacht aan samenwerking op het gebied van kabinet en voorlichting⁷, personeel en organisatie, informatisering en automatisering en facilitaire zaken⁸. Het college wilde starten met het “gezamenlijk uitvoeren van de salaris- en personeelsadministratie⁹, later uit te breiden met andere taakvelden van het personeel en organisatie werk en vervolgens met andere staf- en ondersteunende werkzaamheden”¹⁰.

In een brief aan de Mergellandgemeenten informeerde het college van burgemeester en wethouders de buurgemeenten en nodigde uit tot participatie.¹¹ Dit laatste bleef zonder resultaat.

In dit hoofdstuk komt de samenwerking op het gebied van personeel en organisatie aan de orde, op de andere terreinen is de samenwerking nooit veel verder gekomen dan voornemens.

4.2 De ondernemingsraad kiest positie

De ondernemingsraad van Valkenburg aan de Geul kon zich niet vinden in samenvoeging van de personeels- en salarisadministratie.

⁵ Informatie- en Communicatie Technologie.

⁶ Brief gemeentesecretaris Biemans aan de ondernemingsraad, 10 maart 2004.

⁷ Planning per 1 april 2004.

⁸ Planning per 1 juli 2004.

⁹ Planning: per 1 januari 2004.

¹⁰ Brief gemeentesecretaris Biemans aan de ondernemingsraad, 10 maart 2004.

¹¹ Brief burgemeester en wethouders Valkenburg aan de Geul van 22 oktober 2003 aan Maastricht, Vaals, Gulpen-Wittem, Margraten, Eijsden en Meerssen.

Hij dacht “vooral nog aan samenwerking die echter in geen geval tot een hogere werkdruk bij de betreffende medewerkers mocht leiden”¹². De heer J. Offermans, bij Valkenburg aan de Geul belast met de leiding van de afdeling personele zaken, bestreed deze zienswijze van de ondernemingsraad en waarschuwde voor het omgekeerde: “In tegenstelling tot hetgeen de ondernemingsraad veronderstelt is samenvoeging [...] werkdrukverlagend omdat daarbij capaciteit wordt overgeheveld, terwijl samenwerking werkdrukverhogend werkt omdat men in de regel andermans werk mee overneemt zonder capaciteit.” Verder meende de heer Offermans: ‘Ook voor de toekomst valt te verwachten dat samenwerking in deze vrijblijvende vorm meer kost dan het oplevert zodat het beter is tot samenvoeging over te gaan’¹³.

In 2004 kwam Schinnen in beeld voor aansluiting bij dit samenwerkingsproject. In november 2004 stuurde de heer Offermans een projectplan “Samenwerking Valkenburg - Schinnen – Nuth” naar burgemeester en wethouders met het verzoek dit vast te stellen. Het plan bevatte een fasering in de tijd, maar benoemde ook de beheersfactoren tijd, geld, kwaliteit, informatie en organisatie. Het college van burgemeester en wethouders ging op 23 november 2004 akkoord met dit projectplan maar voegde wel de opmerking toe: “Samenwerking dient ook gericht te zijn op efficiencywinst.”

4.3 De samenwerking krijgt vorm in de praktijk

Vanaf medio 2004 werd de personeelsadministratie in Valkenburg en Nuth verzorgd door ambtenaren van Valkenburg en Nuth samen.

In maart 2005 ging een nieuw projectplan naar burgemeester en wethouders. Hieruit valt op te maken dat de administratie en administrateurs overgeheveld gaan worden naar Nuth: “Omdat binnen Valkenburg geen accommodatie ter beschikking was zodat fysieke plaatsing in Nuth de enige oplossing was”¹⁴. Doordat de leiding bij een medewerker van Nuth kwam te liggen was het afdelingshoofd personeel en organisatie Valkenburg meer beschikbaar voor projecten. Tot een ander voordeel werd de ruimtewinst in kantoorruimte in Valkenburg gerekend. Uit de stukken blijkt dat Schinnen dan nog slechts een potentiële aansluitpartner is en op dat moment niet meedoet. Burgemeester en wethouders gingen op 15 maart 2005 akkoord¹⁵.

Inmiddels was ook de ondernemingsraad van Valkenburg van mening gewijzigd. “De ondernemingsraad staat positief tegenover de samenwerking”, aldus de ondernemingsraad in september 2005.¹⁶

4.4 Intensivering van de samenwerking en zorgen over de communicatie

Op 18 oktober 2005 besloten burgemeester en wethouders de samenwerking op het gebied van personeel en organisatie te intensiveren. Een medewerker ging volledig over naar Nuth, twee gingen gedeeltelijk over, en een medewerkster bleef in Valkenburg, zo was het plan.

¹² Citaat brief ondernemingsraad in advies van J. Offermans aan burgemeester en wethouder Sprokkel van 9 december 2003.

¹³ Citaten brief ondernemingsraad in advies van J. Offermans aan burgemeester en wethouder Sprokkel, d.d. 9-12-2003.

¹⁴ Projectplanning samenvoeging afdelingen personeel en organisatie, Nuth, Valkenburg, Schinnen, d.d. 20-12-2004 dit maal van de hand van Alinda Baggen / Paul Stalleberg (Nuth).

¹⁵ Collegebesluit d.d. 15 maart 2005: “Akkoord, aandacht voor zakelijke afspraken Nuth – Valkenburg.”

¹⁶ Brief aan WOR bestuurder, d.d. 27 september 2005, ondernemingsraad gemeente Valkenburg aan de Geul.

Opgemerkt dient te worden dat vanuit Nuth¹⁷ de indruk bestond dat de betreffende medewerkers uit Valkenburg moeite hadden met de gevolgen van de samenwerking wat betreft de arbeidsomstandigheden, zoals het werken in het gemeentehuis van Nuth en het minder veelvuldige contact met de collega's in Valkenburg. Vanuit Valkenburg wordt deze visie niet gedeeld.¹⁸

In de collegenota van 18 oktober 2005 bij het besluit ten aanzien van de samenwerking op het vlak van personeel en organisatie staat wat betreft de communicatie: “het verkopen van de samenwerking kan het beste via perspublicaties die andere plattelandsgemeenten aan het denken zet. Dat geeft andere plattelandsgemeenten het signaal dat velen al samenwerken en zij alleen dreigen achter te blijven. Het verkopen van het verhaal roept ook bij de provincie het beeld op dat werkelijk wat gebeurt, hetgeen ook kan worden uitgelegd als een trekkende rol voor de deelnemende gemeenten. Geen verhaal over intenties maar daadwerkelijke realisaties. Dat vraagt wel een genuanceerde en weloverwogen communicatieve aanpak omdat het realiseren van samenwerking een uiterst gevoelig en stroperig proces is. [...] Het blijft dus oppassen, Een perspublicatie kan het proces mede ondersteunen”.¹⁹

In maart 2006 stuurde het hoofd personeel en organisatie Valkenburg een collegenota naar burgemeester en wethouders waarin hij vroeg om: “ter bestrijding van hoge werkdruk over te gaan tot herbezetting van als gevolg van FPU en dergelijke vrijvallende formatie. De inspanningen met betrekking tot de samenwerking te bevriezen tot personeel en organisatie kwalitatief herbezet is en de andere deelnemende gemeente een gelijkwaardige inzet levert als Valkenburg doet.”²⁰

Op 14 maart 2006 gingen burgemeester en wethouders hiermee akkoord. De commissie constateert dat het inboeken van de bedoelde efficiencywinst - door bijvoorbeeld de vrijvallende formatie niet te herbezetten - op dat moment dus nog niet mogelijk geacht werd.

4.5 Beëindiging van het project door de gemeenteraad in Nuth

De een alinea hierboven bedoelde perspublicatie zou inderdaad verschijnen. Begin oktober 2007 stond in de Limburgse regionale pers het artikel “Topambtenaren gaan nauwere samenwerking onderzoeken.” Hierin wordt gewag gemaakt van de steeds verdergaande samenwerking tussen Nuth en Valkenburg. Het artikel spreekt over het aangaan van een latrelatie. De burgemeester van Valkenburg werd geciteerd, wat aangaf dat nauwere samenwerking onvermijdelijk is tussen de Heuvellandgemeenten. Het is “now or never. Als we zelf niet het initiatief nemen, beslissen anderen straks over onze toekomst” zo gaf de burgemeester aan. Hoewel zeker niet met zo veel woorden gezegd in het artikel trok de gemeenteraad van Nuth de conclusie dat naast ambtelijke samenwerking ook bestuurlijke samenwerking aan de orde was. Ook vreesden de gemeenteraadsleden dat een ambtelijke fusie het voorland zou kunnen zijn van een bestuurlijke fusie. Wethouder M. Suppers van Nuth schreef aan de raad dat de perspublicatie hem verrast had. Ook gaf hij aan dat nog geen besluit was genomen in de colleges van burgemeester en wethouders in Valkenburg en Nuth. Wethouder Suppers gaf vervolgens aan dat het artikel op hoofdlijnen klopte en dat een voorstel in het college (Nuth) zou komen om per 1 januari 2008 te starten met de fusie van een paar taakgebieden. Ook schreef hij dat de andere taakgebieden in de jaren daarna aan de beurt zouden komen om uiteindelijk ook bestuurlijk tot een fusie te komen.²¹

¹⁷ Interview met de heer Stallenberg (personeel en organisatie Nuth) 15 mei 2009.

¹⁸ Interview met de heer Offermans (personeel en organisatie Valkenburg aan de Geul) 16 juni 2009, interview met de heer Bongarts (gemeentesecretaris Valkenburg aan de Geul), 9 juli 2009.

¹⁹ Collegenota van 18 oktober 2005 betreffende samenwerking met Nuth op personeel en organisatie vlak.

²⁰ Collegenota van 14 maart 2006, Valkenburg aan de Geul, opsteller J.Offermans.

²¹ Brief wethouder M.Suppers aan gemeenteraad Nuth, 4 oktober 2007.

In een interne notitie voor burgemeester en wethouders van Nuth werd voorgesteld dat 1 januari 2012 het richtmoment zou moeten zijn voor een bestuurlijke fusie tussen Nuth en Valkenburg “of zoveel eerder als het interne proces en de ontwikkelingen om ons heen mogelijk maken.”

Zo ver komt het niet. Op 16 oktober 2007 nam de raad van Nuth een motie van PvdA, CDA, VVD en Leefbaar Nuth aan waarin zij burgemeester en wethouders opdroegen:

1. het raadsbesluit van 24 april 2007 onverkort uit te voeren; (het betreffende raadsbesluit van april luidde: “De raad (Nuth) besluit: i. om de samenwerkingsvormen die de gemeente Nuth op dit moment heeft voort te zetten. [...] continuering van de deelname aan het kerngebied en nieuwe samenwerkingsvormen desgewenst te entameren. ii. Geen hernieuwde aansluiting te zoeken bij Parkstad, maar de samenwerking met buurgemeenten en de gemeenten in Parkstad, zoals die in de afgelopen jaren vorm heeft gekregen, voort te zetten.”)
2. gedurende deze raadsperiode het woord fusie of herindeling niet meer te bezigen in welke vorm dan ook;
3. bij de zoektocht naar de gewenste samenwerkingspartners alle gemeenten in de omtrek te betrekken.”

Hoewel zeker het raadsbesluit van 24 april 2007 de intentie van Nuth tot samenwerking uitstraalt, is als gevolg van de diverse beraadslagingen in de gemeenteraad van Nuth het samenwerkingsproject op het vlak van personeel en organisatie toch beëindigd. Omdat dit project voor de gemeenteraad in Nuth te zeer verbonden was met een ongewenste fusie of herindeling. Het enige dat nog herinnert aan dit project is een tot gezamenlijke kantoorruimte voor de personeel en organisatie medewerkers omgebouwde kantine in het Nuthse gemeentehuis.

4.6 Toetsing aan normenkader

Het in dit hoofdstuk besproken project was beperkt in omvang en tijd. Ten aanzien van de hiervoor geschetste gang van zaken en confrontatie daarvan met het in paragraaf 2.2 gegeven normenkader geldt dat:

1. wat betreft de slagvaardigheid van de samenwerking de projectplannen in voldoende mate blijken te geven van stuurcriteria op basis waarvan het project een succes in de bedrijfsvoering *had* kunnen worden. De (beperkte en bescheiden) doelstelling was helder beschreven. In de praktijk werd voldoende bijgestuurd;
2. wat betreft het democratische gehalte van de samenwerking onvoldoende politiek draagvlak aanwezig was om deze samenwerking te laten slagen. Dat ligt genuanceerd. Niemand was tegenstander van de efficiencyvoordelen die de samenwerking opleverde. Het noodzakelijke politieke draagvlak in Nuth brokkelde echter al snel af toen door politici in Nuth deze samenwerking als voorbode van een fusie werd gezien.

5. Samenwerking cluster personeel en organisatie Gulpen-Wittem-Vaals -Valkenburg

5.1 Inleiding

In hoofdstuk 4 werd het inmiddels beëindigde samenwerkingsproject met de gemeente Nuth op het gebied van personeel en organisatie beschreven. Bij het begin van het rekenkameronderzoek leek de gemeente Valkenburg aan de Geul na Nuth ook een dergelijk samenwerkingsproject aangegaan te zijn met de gemeenten Vaals en Gulpen-Wittem.

De gemeenten Vaals en Gulpen-Wittem werkten op ambtelijk niveau al langer samen op het gebied van personeel en organisatie. Dat ook Valkenburg aan de Geul gaat meedoen is te lezen in de meest recente programmabegroting van de gemeente Gulpen-Wittem.

Personeel en Organisatie

Portefeuille: burgemeester drs. A.R.B. van den Tillaar.

Wat willen we bereiken?

“Zorgdragen voor een evenwichtig en verantwoord, op HRM- beginselen geschoeid, personeelsbeleid en een vooruitstrevend organisatiebeleid, dat aansluit bij de principes van een moderne dynamische organisatie.”

Algemeen kader is dat de organisatorische bedrijfsvoering zodanig is ingericht, dat deze in overeenstemming is met hetgeen van de gemeente aan dienstverlening en voorzieningen gevraagd wordt. Het voorbereiden en uitvoeren van personeel en organisatiebeleid wordt mede vormgegeven in een op de uitvoering gerichte samenwerking met de gemeente Vaals en de gemeente Valkenburg aan de Geul. Daarbij staat ons nog steeds voor ogen om het personeels- en organisatiebeleid van de drie gemeenten zoveel als mogelijk op elkaar af te stemmen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- het implementeren van het in 2008 vastgestelde strategische personeelsbeleid en de daaruit voortvloeiende maatregelen, die gericht zijn op de ‘lerende’ organisatie, de dynamische, voortdurend in beweging zijnde organisatie, de transparante en controleerbare organisatie;
- uitvoeren en verankeren van integriteitbeleid;
- het verder in de organisatie invoeren van het in 2008 ontwikkelde vernieuwde competentie management;
- het heroverwegen en mogelijk aanpassen/optimaliseren en het in overeenstemming brengen van de lokale arbeidsvoorwaarden met het landelijke personeelsbeleid en de daarmee samenhangende CAO;
- duurzaam gezondheidsmanagement ingebed in tot het ARBO-beleid;
- het invoeren van leeftijdsbewust personeelsbeleid;
- het uitvoeren van het strategisch opleidingsplan.

Het is de commissie niet gelukt aan Valkenburgse zijde ook maar één gesprekspartner te vinden die op de hoogte was van dit samenwerkingsverband op personeel en organisatie gebied.

5.2 Toetsing aan het normenkader

De commissie heeft niets kunnen achterhalen dat aan het normenkader getoetst kan worden. Het project behelst simpelweg niet meer dan een paragraaf in de programmabegroting van Gulpen-Wittem.

6. Samenwerkingsintentie Gulpen-Wittem - Vaals - Valkenburg

6.1 Inleiding

De samenwerkingsintentie van de gemeenten Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul kende de volgende uitgangspunten.

6.1.1 Het coalitieakkoord

In het meest recente Valkenburgse coalitieakkoord²² wordt een samenwerkingsintentie met andere gemeenten aangegeven. De intentie is als volgt verwoord: "Streven naar samenwerking in de regio (Heuvelland, langs de Geul) zal voornamelijk gericht zijn op integratie van het ambtelijke apparaat en op strategische allianties. Herindeling is wat de coalitie betreft momenteel niet aan de orde: uitgangspunt is 'samen en toch apart'."

In de raadsvergadering van 30 juni 2008 heeft de raad het voornemen uitgesproken dat zij wil komen tot samenwerking met de gemeenten Gulpen-Wittem en Vaals. De mogelijkheid werd onderzocht om intensief met deze gemeenten te gaan samenwerken, met handhaving van de gemeentelijke autonomie. Besluitvorming door de raden werd destijds eind 2008, begin 2009 verwacht.

6.1.2 Het Etil rapport

De gemeente Gulpen-Wittem vroeg Etil om nut, noodzaak en wenselijkheid van een samenwerking met buurgemeenten in kaart te brengen. Etil concludeert dat de noodzaak tot samenwerking buiten kijf staat. Samenwerking biedt volgens het onderzoeksbureau de enige mogelijkheid om de ambities van de Heuvellandgemeenten de komende jaren waar te maken. Etil ziet Vaals en Valkenburg als de meest geschikte samenwerkingspartners voor Gulpen-Wittem.

Etil acht echter een fusie op termijn onvermijdelijk. Een bestuurlijk samengaan is volgens Etil nodig om de beoogde samenwerking tussen de gemeenten tot een succes te maken. Dat een fusie het enige recept voor gemeentelijke slagkracht zou zijn, werd in Gulpen-Wittem te simpel gevonden. De gemeenteraad wilde wat meer tijd nemen om over de consequenties van het rapport na te denken. In Vaals vond de gemeenteraad deze conclusie ouderwets en voorbarig²³.

6.1.3 Valkenburg stelt zich bescheiden op

Tijdens de begrotingsvergadering in november 2008 vroegen raadsleden in Valkenburg snel duidelijkheid van Gulpen-Wittem. Burgemeester Eurlings vroeg de raad geduld te betrachten. Ongeduld is volgens hem, net als angst, een slechte raadgever. Om de angst van Gulpen-Wittem te bezweren dat deze gemeente straks binnen het samenwerkingsverband wordt overvleugeld onderstreepte burgemeester Eurlings nogmaals dat Valkenburg geen leidende rol zal opeisen in het Heuvelland: "Als we samenwerken, doen we dat op basis van gelijkheid."²⁴

²² Valkenburgs coalitieakkoord 2008 – 2010 "Samen verder voor Valkenburg aan de Geul" van 31 december 2007.

²³ Dagblad De Limburger van 12 oktober 2008.

²⁴ Dagblad De Limburger van 5 november 2008.

6.2 De ondernemingsraden kiezen vroeg positie

Op 10 februari 2009 kopt De Limburger op de voorpagina: “Fusie Heuvellandgemeenten bepleit. Ondernemingsraden willen samengaan van Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul.”

De ondernemingsraden pleitten voor de vorming van één gemeente en niet tot het enkel samenvoegen van de ambtelijke apparaten in één gezamenlijke dienst. De ambtenaren vrezen dat ze straks door drie besturen met elk een eigen visie worden aangestuurd. Dit leidt tot een ambtelijke spagaat, die de voordelen van samenwerking meteen weer teniet zou doen. De ambtenaren willen weten wat samenwerking tussen de drie gemeenten oplevert.

Gemeenteraadsleden en bestuurders lieten in reacties weten dat wordt vastgehouden aan het behoud van eigen identiteit en gemeentelijke zelfstandigheid.

6.3 Voorzichtige kennismaking van de raden

Op 28 maart 2009 kwamen de raadsleden, burgemeesters, wethouders en managementteams van de gemeenten Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul bijeen in Gulpen-Wittem. Deze kennismakingsbijeenkomst werd begeleidt door Partners & Pröpper. De raden en colleges spraken onder meer over het belang van samenwerking, de condities, “verlengd in plaats van verlegd bestuur”²⁵, ervaringen uit het verleden, transparantie en vertrouwen. De gemeenteraden verzochten de colleges om in samenwerking met de griffie een startnotitie te schrijven om vervolg te geven aan de gezamenlijk gevoerde discussie. Een van de vastgelegde uitkomsten van de bijeenkomst betrof het voornemen dat de raden de regie moesten nemen in het proces.

6.4 Visies op de samenwerking Gulpen-Wittem - Vaals - Valkenburg

De kennismaking van de raden zou uiteindelijk leiden tot de startnotitie “Samen sterk” (zie paragraaf 6.5). Eerst komen de verschillende visies van betrokkenen op de aanstaande samenwerking aan bod. Het zijn immers deze visies die van invloed zijn geweest op de inhoud van de startnotitie.

De commissie heeft voor de analyse van de samenwerking tussen de gemeenten Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul een aantal gesprekken gevoerd. In bijlage 2 is een lijst van de geïnterviewde personen opgenomen. In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van die interviews. De complete en door betrokkenen geaccordeerde gespreksverslagen zijn te vinden in bijlage 3 bij dit rapport.

6.4.1 De visie van de gemeenteraden

De gemeenteraad van Valkenburg had ten tijde van het gesprek met de commissie nog geen kaderstellend debat gevoerd of besluit genomen over intergemeentelijke samenwerking²⁶. Wel had hij de intentie uitgesproken om samen te werken. Het eerste aan de raad beschikbaar gestelde concept van de startnotitie riep twijfels op. Ze was volgens de fractievoorzitters te vrijblijvend van aard en kende onvoldoende concrete doelstellingen. De meerwaarde van de samenwerking werd in de notitie onvoldoende belicht, zo meenden de raadsleden. De raad was van mening dat hij op onderdelen op afstand wordt gehouden en dat de regie bij het college ligt.

²⁵ Verlegd lokaal bestuur is aan de orde als het samenwerkingsverband het beleid of de beleidsruimte van de gemeente bepaald. Bij verlengd lokaal bestuur staat de gemeente(raad) aan het roer.

²⁶ Gesprek met de fractievoorzitters bijeen in de commissie ABA van de gemeente Valkenburg op 15 juni 2009.

Gesprekpartners uit de raad van Gulpen-Wittem zijn verdeeld.²⁷ Een van de raadsleden hecht aan bestuurlijke en politieke autonomie vanwege het feit dat een kleine gemeente het dichtst bij de burger staat. De samenwerking wordt gezien als een uitstekend alternatief voor fusie maar geen voorbode van een fusie. Het andere raadslid is voor fusie. De raad is volgens de beide raadsleden onvoldoende betrokken bij de totstandkoming van de startnotitie. De colleges van burgemeester en wethouders hebben ook volgens hen de kar getrokken.

De raad van Vaals heeft de commissie laten weten unaniem akkoord te gaan met de startnotitie. In de gezamenlijke bijeenkomsten van de raden hebben de deelnemers ook gekeken naar de lessen die uit het verleden zijn te trekken. De raad schaaft zich achter de inbreng van de burgemeester in zijn gesprek met de commissie en heeft een geplande afspraak voor een interview op het laatste moment afgezegd.

6.4.2 De visie van de burgemeesters

De visies van de burgemeesters van de betrokken gemeenten komen op hoofdlijnen overeen. Samenwerking is noodzakelijk en kan niet langer vrijblijvend zijn, zo menen zij. Eerdere samenwerking werkte niet omdat vanuit gemeenten verschillende doelstellingen werden ingebracht en niet de juiste mensen bijeengebracht werden. Deze keer worden niet eerst structuurdiscussies gevoerd maar wordt gestart vanuit de inhoud. In de raadsbesluiten zijn, volgens de burgemeesters, heldere doelbeschrijvingen opgenomen. Zij betogen dat samenwerken de moed vraagt om iets in te leveren (autonomie). Anderzijds krijgen de gemeenten daarvoor iets terug (bestuurskracht en efficiency).

Drie punten zijn volgens de burgemeester van Valkenburg belangrijk in de samenwerking:

1. Heuvellandagenda: regio optillen uit vacuüm, tussen de wel geprofileerde gebieden Westelijke Mijnstreek, Maastricht en Parkstad. Dit in goede samenwerking met de centrumgemeente Maastricht;
2. beleidszaken op elkaar afstemmen tussen Heuvellandgemeenten, kernen versterken en de kernen beslissingsbevoegdheid geven;
3. backoffices centraliseren.

6.4.3 De visie van de ambtenaren

In het managementteam van Valkenburg²⁸ valt op te tekenen dat op ambtelijk niveau samenwerkingsverbanden worden gewaardeerd. Volgens de gesprekspartners bestaan vele voordelen. Bestuurlijk worden die voordelen vaak lager ingeschat, zo menen de Valkenburgse ambtenaren. Ambtelijk wordt ervoor gepleit om de inspanningen vooral te richten op een duidelijk einddoel, bij voorkeur een fusie over bijvoorbeeld vijf jaar. Absolute voorwaarde daarbij is bestuurlijk draagvlak en dat is niet aanwezig. Als tussenfase kan overwogen worden servicecentra op te richten tussen gemeenten op terreinen waar snel winst te behalen is. De startnotitie is vastgesteld, het college van burgemeester en wethouders is nu aan zet om het besluit uit te voeren en te concretiseren binnen de door de raad vastgestelde kaders. “In elk geval is met de vaststelling van de startnotitie nu bestuurlijke dekking aanwezig om samenwerkingsvormen ook daadwerkelijk en concreet handen en voeten te geven. In het verleden ging het op dit vlak nog al eens mis. Intenties om op diverse terreinen samen te werken met diverse gemeenten werden niet altijd voldoende bestuurlijk afgekaart,” aldus de gemeentesecretaris van Valkenburg.²⁹

²⁷ Voor dit overleg op 8 juli 2009 werden alle fracties uit de gemeenteraad Gulpen-Wittem uitgenodigd. Zij hadden allen toegezegd te komen. Uiteindelijk waren twee vertegenwoordigers van oppositiefracties aanwezig. Het gesprek in Gulpen-Wittem met de commissie vond plaats ná de aanpassing van de startnotitie welke gevraagd was door de raden. In Valkenburg vond het gesprek plaats vóór de revisie van de startnotitie.

²⁸ Interview met de heren De Groot en Mennens op 27 mei 2009.

²⁹ Interview met de heer Bongarts op 9 juli 2009.

Een ambtelijk zorgpunt is de vraag of de startnotitie door de drie gemeenteraden wel eenduidig geïnterpreteerd zal worden. Dat zal volgens de gemeentelijk medewerkers nog de nodige afstemming en energie kosten.

Het voormalig hoofd personeel en organisatie van Valkenburg aan de Geul, destijds belast met eerdere samenwerkingsinitiatieven, is van mening dat het succes van samenwerking staat of valt met politiek bestuurlijke dekking.³⁰ “Het bestuur moet het heft in handen nemen en gezamenlijk met andere gemeenten één lijn uitzetten. Dan bestaat geen weg terug meer en kan geconcretiseerd worden. Bovendien moet de leidende rol van de gemeenteraad meer worden benadrukt. Die rol wordt in Valkenburg teveel door het dagelijks bestuur (college) uitgeoefend”, aldus de heer Offermans.

“Door de gemeente Gulpen-Wittem wordt op dit moment met andere partners nadrukkelijker samengewerkt dan met Valkenburg. Op het terrein van personeel en organisatie bestaat ambtelijk een goede en professionele samenwerking met de Gemeente Vaals,” zo geeft de heer Bessems, directeur Interne Dienstverlening bij de Gemeente Gulpen-Wittem aan³¹.

6.4.4 De visie van de ondernemingsraden³²

Zoals al vermeld hebben de drie betrokken ondernemingsraden besloten om al in een vroeg stadium, begin januari 2009, hun visie kenbaar te maken over samenwerking van de drie gemeenten. Dit resulteerde in een advies aan de colleges en de raden dat in de kern grotendeels overeenkwam kwam en voorzien was van een eigen aanvulling van elke ondernemingsraad. De drie ondernemingsraden vinden dat als tot samenwerking wordt overgegaan ook bestuurlijk moet worden samengewerkt. “Randvoorwaarde voor het goed functioneren van een organisatie is het werken vanuit één visie. Met het in stand houden van drie besturen zien wij dat niet gebeuren”³³, vinden de ondernemingsraden. Zij onderschrijven dan ook de conclusie uit het Etil-rapport dat een fusie onvermijdelijk is.

De ondernemingsraad van Valkenburg aan de Geul voegt daaraan toe dat het merendeel van het Valkenburgse personeel zich afvraagt of de huidige organisatie nog voldoet aan de eisen en wensen van de toekomst:

- het gros van de medewerkers vraagt zich af of een enkel ambtelijke samenvoeging meerwaarde heeft.”In de praktijk zou dat kunnen betekenen dat medewerkers voor meerdere gemeentebesturen met elk hun eigen visie en ambitie gaan werken. Men acht de kans groot dat de beoogde efficiencywinst niet wordt gehaald en de ambtelijke organisatie in een spagaat komt. De goede serviceverlening aan de burger kan dan verder in het gedrang komen;”
- de medewerkers zien meer in een grote sterke Heuvellandgemeente waarbij alle kleine gemeenten tussen Parkstad en Maastricht samengaan; “Valkenburg shopt bij buurgemeenten en trekt zich vervolgens weer terug. Dat wekt argwaan en wantrouwen. Het ontwikkelen van één gemeenschappelijke visie op hoofdlijnen is een absolute voorwaarde voor een goede start. Dat probleem is niet meer aan de orde op het moment dat sprake is van één nieuwe gemeente;”

³⁰ Interview met de heer Offermans, voormalig hoofd personeel en organisatie gemeente Valkenburg aan de Geul op 24 juni 2009.

³¹ Interview met de heer Bessems (Gulpen-Wittem) op 4 mei 2009.

³² Van de visie van de ondernemingsraad Vaals is slechts kennis genomen via perspublicaties en een beperkt aantal stukken. Deze ondernemingsraad wilde in afwachting van de politieke besluitvorming niet spreken met de commissie. Met de ondernemingsraden van Gulpen-Wittem en Valkenburg aan de Geul is gesproken op 16 juni 2009.

³³ Advies inzake regionale samenwerking van de ondernemingsraden van de gemeenten Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg, januari 2009.

- een deel van de organisatie ziet daarnaast ook meer in een optie van samenwerking met een sterkere strategische partner met meer specialistische kennis in huis, bij voorbeeld de gemeente Maastricht;
- de vraag komt op of samenwerking tussen drie partners wel voldoende is om de bestuurskracht en efficiency te vergroten.³⁴

De commissie heeft ook gesproken met de voorzitter van de ondernemingsraad van Gulpen-Wittem en stukken bestudeerd van de ondernemingsraad van Vaals. Laatstgenoemde wilde over het samenwerkingsvraagstuk geen gesprek met de commissie aangaan. Op deze plek wordt volstaan met de bovengenoemde visie van de ondernemingsraad van Valkenburg aan de Geul. In bijlage 3 is het verslag opgenomen van het gesprek met de ondernemingsraad van Gulpen-Wittem en Valkenburg aan de Geul.

6.5 De startnotitie “Samen sterk”

Op 1 april 2009 kwam de stuurgroep bestaande uit de burgemeesters en de secretarissen van de drie gemeenten bijeen om de verdere aanpak te bespreken. Op 6 juni 2009 rondden de colleges de startnotitie “Samen sterk; Drie gemeenten, één uitdaging. De parels³⁵ van het Heuvelland slaan de handen ineen” af. Bij de notitie is een “Bestuurlijk convenant samenwerking” gevoegd. Deze notitie en convenant werden aan de raadsfracties gezonden.³⁶

6.5.1 Besluitvorming

Op 17 juni 2009 kwamen de raden van Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg weer bij elkaar voor een gecombineerde informele raadsvergadering. Daarbij werd de startnotitie besproken. Naar aanleiding van deze bijeenkomst pasten de colleges de startnotitie aan. Het bestuurlijk convenant verviel. In de plaats daarvan kwamen drie gelijkkluidende raadsvoorstellen die gescheiden werden behandeld in de raadsvergaderingen van 29 juni 2009 in Valkenburg aan de Geul, 2 juli in Gulpen-Wittem en 13 juli in Vaals.

Raadsbesluit over de Startnotitie “Samen sterk”

Op 29 juni 2009 heeft de raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul ingestemd met de ‘Startnotitie Samen sterk’. Het besluit kent de volgende onderdelen:

1. besluit om in te stemmen met de inhoud van de startnotitie;
2. de vaststelling van een tijdpad voor besluitvorming omtrent een op te stellen Heuvellandagenda, samenwerkingsterreinen en de daarbij behorende tijdlijnen;
3. de beschikbaarstelling van een werkbudget voor de samenwerking van 50.000 euro per gemeente;
4. het verschaffen van bevoegdheid voor de colleges van burgemeester en wethouders om beslissingen te nemen welke noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de samenwerking.

De complete tekst van het besluit is opgenomen als bijlage 4 bij dit rapport. De besluitvorming over de startnotitie is daarmee afgerond. De kaders liggen vast.

³⁴ Interview met voorzitters ondernemingsraden van Valkenburg en Gulpen-Wittem op 16 juni 2009.

³⁵ Het zijn deze parels waar de titel van dit rekenkamerrapport op betrekking heeft.

³⁶ De commissie heeft op 15 juni een gesprek gevoerd met de fractievoorzitters in de commissie Algemeen Bestuurlijke Aangelegenheden (ABA) over de samenwerking.

6.5.2 De startnotitie

In bijlage 5 is de startnotitie "Samen sterk" opgenomen. Daarbij worden de kaders vastgelegd voor acht aangeduide projecten met een daarbij behorend tijdpad. Belangrijke doelstellingen zijn het opstellen van de Heuvellandagenda, het op elkaar afstemmen van beleidszaken, het versterken van kernen door hen beslissingsbevoegdheid te geven en de centralisatie van backoffices.

6.6 De gecombineerde raadsvergadering

In aanvulling op de startnotitie zijn in een gecombineerde raadsvergadering ³⁷de volgende lijnen uitgezet voor een goede organisatie van het samenwerkingsproces.

Uitkomsten gecombineerde raadsvergadering

1. Raad en college werken transparant en op constructieve wijze samen.
2. De griffiers hebben een belangrijke rol in het proces en vormen tussen raad en college een belangrijke spilfunctie om een goed proces uit te lijnen.
3. Het college maakt in samenspraak met de griffiers goede procesplannen voorafgaande aan kaderstellende nota's.
4. Besluitvorming door de gemeenteraden over alle belangrijke zaken rond regionale samenwerking vindt altijd plaats in een gezamenlijke vergadering.
5. De organisatie van het samenwerkingsproces wordt gefaciliteerd en op goede wijze ingericht om een transparant, slagvaardig en efficiënt samenwerkingsproces te bevorderen.
6. Om het proces van samenwerking te bevorderen, wordt de mogelijkheid van een fonds onderzocht voor frictiekosten als het gaat om personele inzet in situaties dat kosten onevenwichtig worden verdeeld.

6.7 Aandachtspunten voor de verdere uitwerking van de samenwerking

Dit onderzoek liep nagenoeg gelijk op met ontwikkelingen en besluitvorming over de samenwerking van Valkenburg aan de Geul met de gemeenten Gulpen-Wittem en Vaals. Het raadsbesluit en de startnotitie zullen nu een vervolg in raadsvoorstellen en uitvoeringsmaatregelen krijgen. Deze moeten nog worden uitgewerkt en vastgesteld.

De commissie wil daarvoor een handreiking doen. Hieronder worden aandachtspunten benoemd, waarvan de commissie gesteund door inzichten uit de literatuur, de inhoud van het dossier en de resultaten van de interviews, meent dat deze in het vervolgtraject aandacht verdienen.

³⁷ Gecombineerde raadsvergadering Gulpen-Wittem, Valkenburg aan de Geul en Vaals op 17 juni 2009.

Aandachtspunten voor vervolgttraject intergemeentelijke samenwerking Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittern en Vaals

Cluster 1 Projectmanagement

- Maak een gezamenlijk strategisch beleidsplan;
- beschrijf de doelen concreet en SMART;
- faseer zo nodig de doelrealisatie;
- stuur zo nodig bij op basis van de ontwikkelingen;
- breng risico's in kaart;
- leg het risicomanagement vast;
- breng financiële voor- en nadelen in kaart;
- creëer en onderhoud het draagvlak;
- bouw evaluatie- en beslismomenten in (go-no go op onderdelen).

Cluster 2 Relatiemanagement

- Houdt belangen van de individuele gemeenten in het oog; elke gemeente heeft immers eigen ambities, prioriteiten en speerpunten;
- inhoudelijke doelen, en commitment van partijen om hierin gezamenlijk te investeren moeten bindende factor voor de samenwerking zijn;
- elke afzonderlijke gemeente moet zich herkennen in de thema's;
- vergroot daardoor de kans op synergie;
- pak bovenlokale problemen gezamenlijk aan;
- uitgangspunt is verlengd en niet verlegd bestuur;
- prioriteit dan wel exclusiviteit leggen bij de samenwerkende gemeenten bij het zoeken naar samenwerking op specifieke terreinen ("Gulpen-Wittern – Vaals, tenzij...").

Cluster 3 (Besluitvormings-)structuur

- Beschrijf de structuur;
- leg de aansturing vast;
- leg de verantwoording vast;
- leg de mandatering vast;
- stuur zo nodig bij op basis van de ontwikkelingen;
- voorkom teniet doen van efficiencyvoordeel door afstemmingsperikelen.

Cluster 4 Intern draagvlak

- Creëer, verbreedt en onderhoudt draagvlak;
- besteedt niet alleen aandacht aan langlopende majeure projecten maar ook aan "laaghangend fruit", waarvan het personeel direct kan profiteren in haar werk;
- maak behaalde successen kenbaar;
- beschrijf de voorlichting naar de medewerkers in een informatie- en communicatieplan³⁸;
- school medewerkers voor deze vorm van projectmatig / opdrachtgericht werken; met ondersteuning van de HRM-functie ³⁹;

³⁸ Het communicatieplan Hart van Valkenburg kan daarbij tot voorbeeld zijn.

³⁹ Human resource management: personeelsbeleid, strategisch personeelsmanagement.

- bevorder onderlinge kennisoverdracht;
- leer van elkaar door kennis te nemen van elkaars problematiek;
- breng begrip voor elkaar op;
- waardeer de medezeggenschap;
- bevorder de cultuuromslag voor deze samenwerking;
- bevorder/eis loyaliteit voor deze vorm van samenwerken binnen de overeengekomen doelstelling;
- formuleer doelen ook hier SMART;
- zelfsturendheid van ambtenaren, teams, units bevorderen;
- verbeter de doelmatigheid.

Cluster 5 Communicatie met belanghebbenden

- Beschrijf de betrokkenheid van de raad in een informatie- en communicatieplan;
- beschrijf de voorlichting naar de burgers en ondernemers in een informatie- en communicatieplan;
- verhoog de kwaliteit van de dienstverlening en producten, en "vier" dat;
- werk aan het beeld van Valkenburg als samenwerkingspartner.

Cluster 6 Oogsttijd

- Realiseer je sterker te staan wanneer gemeenschappelijke belangen in de relatie met andere overheden moeten worden behartigd;
- realiseer je een sterkere onderhandelingspartner voor private investeerders bij publiek-private samenwerking te zijn.

6.8 Toetsing aan het normenkader

De commissie wil het opzetten van de samenwerking met Gulpen-Wittem en Vaals als volgt afzetten tegen het normenkader dat gegeven is in paragraaf 2.2. Als de aandachtspunten uit paragraaf 6.7, welke op hun beurt gebaseerd zijn op het normenkader, nagelopen worden en getoetst worden aan de genomen raadsbesluiten over de samenwerking en de onderliggende startnotitie dan is voor dit moment te constateren:

Wat betreft de slagvaardigheid van de samenwerking:

- er is thans nog geen gezamenlijke strategische visie;
- in de startnotitie zijn geen indicaties opgenomen omtrent de risico's, kosten van invoering, de afstemming en de coördinatie;
- evenmin zijn de beoogde efficiencyvoordelen geïndiceerd;
- er is geen regeling voor uittreden of geschillen afgesproken⁴⁰. Dit geeft blijk van een visie dat de samenwerking hoe dan ook moet slagen.
- evaluatiemomenten zijn niet genoemd;
- de mogelijkheid van bijsturen op basis van evaluaties is niet uitgewerkt.

⁴⁰ In tegenstelling tot het in de ontwerpfase teruggenomen bestuurlijk convenant.

Wat betreft het democratisch gehalte van de samenwerking:

- het samenwerkingsproces is door de besluitvorming in de raden democratisch gelegitimeerd;
- besluitvorming door de gemeenteraden zal plaatsvinden in een gezamenlijke vergadering. Niet is aangegeven hoe die besluitvorming moet verlopen. Ook wordt hierover geen voorstel aangekondigd. De commissie gaat ervan uit dat het niet anders kan zijn dan dat daarvoor een formeel kader beschikbaar komt.

7. Samenwerking Visie Gebiedsontwikkeling Maastricht - Meerssen – Valkenburg aan de Geul

7.1 Inleiding

Het initiatief voor de Visie Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg aan de Geul komt van de provincie Limburg. In het kader van de ontwikkeling van een zogenoemde Gebiedsvisie is verkend op welke wijze de regio aan de leef- en woonkwaliteit van de bewoners een impuls kan geven en de toeristisch-economische infrastructuur kan versterken. Dit past in het provinciale programma “Investeren in Ruimte”, op grond waarvan de provincie voor de regio Zuid-Limburg middelen ter beschikking stelt, op voorwaarde dat de gemeenten één-op-één cofinancieren. Maastricht en Valkenburg zijn van oudsher de trekkers in Zuid-Limburg op het gebied van vrijetijdseconomie. Het Heuvelland is daarbij een belangrijk achterland.

De visie van de integrale Gebiedsontwikkeling is gebaseerd op de thema's: wellness & leisure, (semi-) zakelijk toerisme, zorg & hospitality, (hoogwaardige) zakelijke dienstverlening, slowfood & gastronomie, bereikbaarheid en landschap en cultuurhistorie. Binnen deze thema's is een groot aantal (deel)projecten benoemd.

Inmiddels is de gemeente Meerssen aangehaakt bij de ontwikkeling van de Gebiedsvisie. De andere Heuvellandgemeenten kunnen aansluiten onder de voorwaarde dat hun projecten passen binnen de Gebiedsvisie. Het versterken van de toeristisch-economische infrastructuur in het Heuvelland is daarbij een belangrijk criterium. De provincie wil de visie verder uitrollen over de gemeenten Gulpen-Wittem, Margraten, Vaals en Eijsden. Ten tijde van dit onderzoek hadden ook de gemeenten Gulpen-Wittem en Vaals besloten in dit samenwerkingsverband te willen participeren. De provincie maakt deel uit van de samenwerking. De huidige Gebiedsvisie is van toepassing op het gebied tussen Schin op Geul en het stedelijke gebied Maastricht Noord.

7.2 Organisatie en projectaanpak

Het samenwerkingsverband kent een stuurgroep waarvan gedeputeerde Driessen de voorzitter is. Van de stuurgroep maken deel uit:

- vertegenwoordigers van de colleges van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeenten;
- vertegenwoordigers van gedeputeerde staten;
- ambtenaren van de provincie en van de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul.

Onder de stuurgroep is een kernteam gepositioneerd. Het kernteam is verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van besluiten van de stuurgroep en voor de bestuurlijke en ambtelijke afstemming binnen de gemeenten en de provincie. Het kernteam bestaat uit ambtenaren van provincie en gemeenten. Aanvankelijk was een extern procesmanager aangetrokken om de ontwikkelingen op de rails te zetten. Die fase is afgerond. Nu fungeert de heer Doelman, ambtenaar van de gemeente Maastricht, als projectleider. Hij maakt deel uit van het kernteam. Dit team, dat wekelijks bijeenkomt, is nu bezig met het voorbereiden van de af te sluiten samenwerkingsovereenkomst. Het kernteam en de projectorganisatie Gebiedsontwikkeling Maastricht - Meerssen - Valkenburg aan de Geul (GOMVV) zijn gehuisvest in Kasteel Geusselt.

Projecten die door deelnemers worden ingebracht worden in het kernteam getoetst op basis van een aangeleverde businesscase via een zogeheten Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA). Een dergelijke analyse geeft het rendement van een investering voor de gehele maatschappij weer.

Elk project binnen de Gebiedsvisie heeft een eigen projectteam in de eigen organisatie dat verantwoordelijk is voor de uitvoering.

Voor de vormgeving van het project is een bestuurlijk stappenplan opgesteld. Het tijdpad resulteert in het voorleggen van een uitvoeringsplan aan de gemeenteraden en provinciale staten in de maanden september/oktober 2009. De voor mei/juni 2009 voorziene ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst door colleges van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten heeft nog niet plaatsgevonden.

7.3 Middelenkader

Aan het eerste samenvattend verkennend exploitatieoverzicht kan worden ontleend dat de totale bruto investering is becijferd op 716 miljoen euro, waarvan 232 miljoen euro publieke investeringen en 484 miljoen euro private investeringen. Dit blijkt uit de verkennende integrale Business Case die is opgesteld door het bureau Metrum. Het directe economische effect van de genoemde middelen wordt becijferd op de factor 16. Dat wil zeggen dat met elke geïnvesteerde euro, zestien euro vervolginvesteringen wordt gegenereerd bestaande uit vijf euro aan publieke en elf euro aan private investeringen. De investeringsintenties zijn inmiddels door het toetreden van de gemeente Meerssen toegenomen.

7.4 Valkenburgse inbreng en belangen

Het samenwerkingsverband omvat op dit moment een aantal grotere projecten. Dat zijn:

- kwaliteitsprong cultuur & congres Maastricht;
- Geusseltpark Maastricht;
- landgoederenzone (kern van het gebied);
- zorg, wellness en hospitality in Valkenburg;
- winkel- en historisch centrum Valkenburg.

De ontwikkeling van het Geusseltpark in Maastricht is in uitvoering. De andere projecten worden op termijn aangepakt. Vanuit Valkenburg zijn in de Gebiedontwikkeling ingebracht:

- centrumplan Valkenburg;
- ontwikkeling groene vleugels en tuinen van Valkenburg (Citypark);
- herontwikkeling terrein van de voormalige De Leeuw brouwerij.

7.5 Betrokkenheid gemeenteraad Valkenburg aan de Geul en kostenramingen

Op 17 maart 2008 heeft de raad de agenda “Hart voor Valkenburg aan de Geul” besproken. De eerste tranche van voorstellen heeft betrekking op de voorbereiding van de verbetering van het centrum. Door het college werd ruimte gevraagd om de ideeën om te zetten in concrete businessplannen.

Het college gaf naar de mening van de commissie uiting aan het voornemen veel aandacht te besteden aan de communicatie over het plan richting burgers en ondernemers.

De raad werd gevraagd een krediet te voteren van 250.000 euro als “procesgeld.” Hiervan is 40.000 euro bestemd als bijdrage in de proceskosten van de gebiedsgerichte aanpak Maastricht - Valkenburg⁴¹. Deze zogenoemde proceskosten betreffen de kosten van de uitvoeringsorganisatie en dergelijke. Aan deze proceskosten draagt de provincie 250.000 euro bij en de gemeente Maastricht 210.000 euro. De resterende 210.000 euro zet Valkenburg in voor de uitwerking van de agenda Valkenburg. Een specificatie van de uitgaven is ten tijde van het vragen van het krediet nog niet te geven, maar achteraf zullen de uitgaven worden verantwoord.⁴²

In verschillende bijeenkomsten werden de gezamenlijke raden op de hoogte gehouden van de voortgang van de Gebiedsontwikkeling. In februari, juli en december 2008 werden raadsinformatiebijeenkomsten en -conferenties georganiseerd. In november 2008 brachten de gemeenteraden van Maastricht, Meerssen en Valkenburg een werkbezoek aan City Park.

In de vergadering van 23 maart 2009 heeft de raad het “Communicatieplan en informatie-traject centrumplan Hart voor Valkenburg” vastgesteld. Met dit plan heeft het college uitvoering gegeven aan de raadsmotie van 17 maart 2008 om “in belangrijke mate de aanbevelingen van de rekenkamercommissie (Polfermolenonderzoek) volgend” een transparant communicatieplan voor de raad, de burgers (inwoners en ondernemers) en de toerist op te stellen.⁴³ Aan dit traject zijn, zo wordt ingeschat, weinig kosten verbonden. De middelen zijn reeds begroot in het budget van de afdeling Public Relations en Voorlichting. Voor eventuele onvoorziene uitgaven is 10.000 euro gereserveerd. De raad zal periodiek geïnformeerd worden over de vorderingen rondom het “Hart van Valkenburg” door middel van raadsinformatiebijeenkomsten- en conferenties. Daarnaast zullen informatiebulletins worden opgesteld waarin de verantwoordelijke ambtelijke of bestuurlijke projectleiders aan de raad rapporteren. Voor perspresentaties van deelprojecten worden ook de raadsleden uitgenodigd. Uiteraard zal de raad concrete besluiten moeten nemen ten aanzien van (deel)projecten en de daarmee samenhangende procedures en verordeningen.

Op 11 mei 2009 heeft de raad ingestemd met de Gebiedsvisie “Eén groene weldadige stad” Een van de projecten is de realisatie van het zogenaamde City Park en in het bijzonder het project fiets- en wandelrouten in de groene ruimte tussen Maastricht en Schin op Geul.

De geraamde kosten voor de recreatieve langzaam-verkeerroutes bedragen vier miljoen euro inclusief verwervingskosten, exclusief BTW. Bij de eerste tranche wordt een verdeling van de investeringsbijdragen tussen gemeenten en provincie gehanteerd van één op één. De bijdragen van de gemeenten zijn: Maastricht een miljoen euro, Meerssen en Valkenburg elk 0,5 miljoen euro.

Voor de uitvoering van het project “routenetwerk” is door de raad van Valkenburg een krediet beschikbaar gesteld van 500.000 euro (exclusief BTW).

In de vergadering van 30 juni 2009 heeft de gemeenteraad van Valkenburg aan de Geul de Businesscase Centrumplan Valkenburg besproken en vastgesteld. De raad nam 28 besluiten over aangelegenheden die direct of indirect het centrumplan betreffen.

⁴¹ Nota raadsvergadering 17 maart 2008.

⁴² Besluitenlijst raadsvergadering Valkenburg aan de Geul van 17 maart 2008.

⁴³ Communicatieplan Hart voor Valkenburg van 23 maart 2009.

De Gebiedsvisie en de Heuvellandagenda moeten straks in elkaar grijpen. Daarmee moet overlap worden voorkomen. Naast de ILG-middelen⁴⁴ is een bijdrage van de provincie beschikbaar van vijftig procent voor de plannen. De financiële belangen zijn dus groot. ⁴⁵

7.6 Proceskosten voor deelname aan de Gebiedsvisie

Gelijktijdig met het voorstel over de kredietvotering voor de recreatieve routes is door de raad een besluit genomen omtrent de bijdrage in de proceskosten. Jaarlijks wordt door de deelnemende gemeenten een financiële bijdrage in de proceskosten gegeven. Dat zijn de kosten van de uitvoeringsorganisatie, het opstellen van de structuurvisie, gemeenschappelijke communicatie, voorlichting (website) en het inhuren van externe expertise. De bijdrage is bepaald op 2,50 euro per inwoner per jaar. De teller begint te lopen in de tweede helft van 2009. De omvang is gebaseerd op ervaringen uit het eerste jaar. De bijdrage van de provincie is gelijk aan de door de gemeenten gestorte bijdragen.

Tabel 1 *Verdeling proceskosten*

	Inwoners	Bijdrage 2009	Bijdrage 2010	Percentage
Maastricht	118.321	148.000	296.000	76
Meerssen	19.720	24.500	49.000	13
Valkenburg	17.101	21.500	43.000	11
Totaal gemeenten	155.142	194.000	388.000	100
Provincie		194.000	388.000	
Totaal		388.000	776.000	

7.7 Samenwerking van de deelnemende gemeenten in de Gebiedsvisie

Hoewel de Gebiedsvisie mede betrekking heeft op een deel van het grondgebied van de gemeente Meerssen was deze gemeente niet betrokken bij de start van het project. Daarover heeft de gemeente Meerssen aan de bel getrokken. Deze signalen zijn ook in de media terecht gekomen. Meerssen maakt nu als volwaardige partner deel uit van het samenwerkingsverband. “In zijn algemeenheid is samenwerking een succes op het moment dat thema’s gemeenten binden”, aldus de heer R. Offermanns, burgemeester van de gemeente Meerssen. “Landschapontwikkeling en natuur zijn voorbeeldthema’s. De Gebiedsvisie Maastricht-Meerssen-Valkenburg is een concreet project dat elkaar bindt.”⁴⁶

⁴⁴ Investeringsbudget Landelijk Gebied.

⁴⁵ Gespreksverslag burgemeester Eurlings van 24 juni 2009.

⁴⁶ Interview burgemeester Offermanns gemeente Meerssen 4 juni 2009 .

Maastricht kijkt positief aan tegen de samenwerkingspartners⁴⁷. De betrokkenheid van ambtenaren en bestuurders binnen de Gebiedsontwikkeling, die nu een klein jaar loopt, is groot. Maastricht is bereid de overige partners met haar expertise te faciliteren. Dat gebeurt al bij de ontwikkeling van het Centrumplan Valkenburg.

7.8 Toetsing aan het normenkader

De samenwerking Gebiedsvisie Maastricht - Meerssen - Valkenburg aan de Geul is een lopend project. De commissie wil het functioneren van de samenwerking voor de gebiedvisie als volgt afzetten tegen het normenkader uit paragraaf 2.2, door de volgende kanttekeningen te maken.

Wat betreft de slagvaardigheid van de samenwerking geldt (onder meer):

- de algemene doelstellingen zijn beschreven;
- het project is beschreven;
- een projectplan en een projectorganisatie zijn beschikbaar;
- het bestuurlijk stappenplan maakt deel uit van het projectplan;
- een toetsprocedure voor de toe te laten projecten is voorhanden;
- de oplevering van de samenwerkingsovereenkomst is vertraagd;
- alle partijen zetten ambtelijke capaciteit in waarbij geen onderlinge verrekening plaatsvindt;
- een afstemmingsprocedure is beschikbaar;
- elk deelproject heeft een eigen projectteam dat verantwoordelijk is voor de uitvoering;
- voor de deelprojecten wordt in de businesscases aandacht besteed aan risicomanagement. In de samenwerkingsovereenkomst zal vorm worden gegeven aan het risicomanagement voor de gehele BBO;⁴⁸
- aan de stuurgroep wordt de voortgang gerapporteerd;
- in de voortgangsrapportage is en wordt in evaluatieve zin melding gemaakt van de ontwikkelingen in de wijze waarop wordt samengewerkt en wat daarin inhoudelijk of organisatorisch kan worden verbeterd;⁴⁹
- de gemeente Valkenburg aan de Geul kan gebruik maken van de expertise van de projectorganisatie en specialisme aanwezig bij de gemeente Maastricht.

Wat betreft het democratisch gehalte van de samenwerking geldt (onder meer):

- het project is democratisch gelegitimeerd. Zowel bij het begin als bij het vaststellen van deelprojecten is de gemeenteraad betrokken. Ook is voorzien in periodieke rapportage aan de raad;
- de bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijken binnen de gemeenten participeren in de stuurgroep respectievelijk het kernteam;
- de gemeenteraad van Valkenburg aan de Geul heeft voor de financiering van de projectkosten financiële middelen ter beschikking gesteld. De provincie beheert de middelen van GOMMV (procesgelden) en bewaakt het krediet. Het kernteam fiatteert met mandaat de uitgaven. Controle verloopt via de reguliere verantwoordingsprocedures van de provincie;⁵⁰
- ook heeft de raad kredieten gevoteerd voor de feitelijke uitvoering van projecten;

⁴⁷ Interview met de heer Doelman, procesmanager Gebiedsontwikkeling Maastricht - Meerssen - Valkenburg aan de Geul vanuit de gemeente Maastricht, op 7 mei 2009.

⁴⁸ Mail van de heer W.J. Doelman, procesmanager, van 23 juli 2009.

⁴⁹ Mail van de heer W.J. Doelman, procesmanager, van 23 juli 2009.

⁵⁰ Mail van de heer Mennens, gemeente Valkenburg, van 13 juli 2009.

- de raad heeft een communicatieplan vastgesteld waarin de afspraken met het college zijn vastgelegd;
- voor de Valkenburgse deelprojecten worden business cases opgesteld en aan de raad voorgelegd.

8. De mate waarin visie van het college van burgemeester en wethouders en raad synchroon lopen

Tijdens de bespreking van de onderzoeksopzet door de commissie en de fractievoorzitters werden nog twijfels uitgesproken over het synchroon lopen van de visies van het college en de raad aangaande de intergemeentelijke samenwerking.

Inmiddels heeft een tweede gezamenlijke bijeenkomst plaatsgevonden met de raadsleden en bestuurders van de gemeenten Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul. Op 29 juni 2009 heeft de raad ingestemd met de door het college voorgestelde visie, de beoogde resultaten, het programma en de randvoorwaarden van de startnotitie “Samen sterk” en de daarbij behorende kadernota. In bestuurlijke zin zijn de klokken daarmee gelijk gezet.

9. Ambtelijke organisatie en intergemeentelijke samenwerking

9.1 Samenvatting ambtelijke inbreng op dit punt in interviews

Op ambtelijk niveau worden samenwerkingsverbanden gewaardeerd. Men ziet vele voordelen. Ambtelijk wordt ervoor gepleit om de inspanningen vooral te richten op een concreet einddoel. Hierbij wordt dan gedacht aan een fusie, over bijvoorbeeld vijf jaar. Op dit moment is dit politiek onbespreekbaar. Als tussenfase kan, volgens de ambtenaren waarmee de commissie sprak, overwogen worden servicecentra op te richten tussen gemeenten op terreinen waar snel winst te behalen is. Voorts is volgens hen duidelijk dat de provincie in samenwerking met het rijk een visie moet ontwikkelen over de bestuurlijke setting in Zuid-Limburg voor de lange termijn. Daarmee bedoelen de ambtenaren een herijking van de huidige gemeentegrenzen, dit ter vergroting van de bestuurskracht.⁵¹

9.2 Positionering ondernemingsraden

De drie betrokken ondernemingsraden hebben gekozen om al in een vroeg stadium, begin januari 2009, hun visie kenbaar te maken over samenwerking van de drie gemeenten. Dit resulteerde in een ten dele gemeenschappelijk advies aan de colleges en de raden. Telkens voorzien van een eigen aanvulling van de eigen ondernemingsraad. De drie ondernemingsraden vinden dat als tot samenwerking wordt overgegaan ook bestuurlijk verregaand moet worden samengewerkt of gefuseerd.

9.3 Personeelsenquête gemeente Valkenburg aan de Geul

De ondernemingsraad van Valkenburg aan de Geul voegt daaraan toe dat een groot deel van het personeel zich blijken een enquête⁵² afvraagt of de huidige organisatie nog voldoet voor de middellange termijn. Het gros van de medewerkers vraagt zich af of een louter ambtelijke samenvoeging meerwaarde heeft. De medewerkers zien meer in één grote sterke Heuvellandgemeente waarbij alle kleine gemeenten die tussen Parkstad en Maastricht liggen, samengaan. Een deel van de organisatie ziet daarnaast ook meer in een optie van samenwerking met een sterkere strategische partner die meer specialistische kennis in huis heeft. Zoals bijvoorbeeld de gemeente Maastricht.

9.4 Bestuurlijke visie op de ambtenaren in het samenwerkingsproces

De flexibiliteit van ambtenaren is volgens burgemeester Eurlings een grootheid van een lagere rangorde. “Niet of het kan, maar hoe het kan” moet volgens hem de vraag zijn. De bestuurders en ambtelijke leiding moeten wel aandacht besteden aan het proces: “Veiligheid bieden in het begin, en het gevoel geven frontrunner te zijn.”⁵³

Burgemeester Van den Tillaar van Gulpen-Wittem stelt dat nog verder gewerkt moet worden aan het vergroten van het draagvlak bij de ambtenaren.⁵⁴

Burgemeester Van Loo merkt op dat de samenwerking uitstijgt boven de gemeentelijke organisatie. De organisatie in Vaals staat niet afwijzend tegenover samenwerking, zo meent de burgemeester van Vaals.⁵⁵

⁵¹ Gespreksverslag De Groot en Mennens van 27 mei 2009.

⁵² Alle enquête informatie in deze paragraaf kwam aan de orde in een interview met de ondernemingsraad Valkenburg aan de Geul. De commissie heeft de enquête zelf niet geanalyseerd.

⁵³ Gespreksverslag burgemeester Eurlings van 24 juni 2009.

⁵⁴ Interview met burgemeester Van den Tillaar op 24 juni 2009.

Volgens de heer Rijnders, gemeentesecretaris van Vaals, is de ambtelijke organisatie doordrongen van de wenselijkheid en noodzaak van intergemeentelijke samenwerking.⁵⁶

⁵⁵ Interview met burgemeester Van Loo op 24 juni 2009.

⁵⁶ Gesprek met de heer Rijnders, gemeentesecretaris Vaals, op 18 mei 2009 en burgemeester Van Loo op 24 juni 2009.

10. Visie op Valkenburg als samenwerkingspartner

De fractievoorzitters van de raad in Valkenburg hebben de commissie gevraagd ook aandacht te schenken aan het beeld dat elders bestaat over Valkenburg.

10.1 Valkenburgse verwachtingen over het beeld van Valkenburg

De burgemeester van Valkenburg nam aan dat het beeld zou bestaan van een slechte partner, dominant, die bovendien wil fuseren.⁵⁷

De fractievoorzitters veronderstellen dat het beeld dat anderen van Valkenburg hebben als partner is ingegeven door ervaringen in het verleden. Dat negatieve, maar volgens de fractievoorzitters verkeerde beeld is lastig bij te stellen. Potentiële samenwerkingspartners zien Valkenburg als twijfelachtig, arrogant en zich positionerend als "centrum of kern" van het heuvelland, zo menen zij.⁵⁸

Dhr. J. Offermans, voormalig hoofd P & O van de gemeente Valkenburg aan de Geul en betrokken bij het samenwerkingsproject met Nuth merkte op: "Overigens weet het bestuur in Valkenburg dat negatief naar hen wordt gekeken als het gaat om samenwerking."⁵⁹

10.2 Het daadwerkelijke beeld bij de samenwerkingspartners

10.2.1 Gulpen-Wittem

In Gulpen-Wittem meenden volgens fractievoorzitters niet nader genoemde raadsleden dat Valkenburg een slechte en onbetrouwbare partner is. De kijk op Valkenburg als samenwerkingspartner wordt soms nog beïnvloed door de gang van zaken bij de start van het samenwerkingsverband voor sociale zaken Pentasz. Valkenburg heeft daar na de voorbereidingen, maar binnen de afgesproken beslistermijn besloten niet te participeren. Het soms negatieve beeld wijzigt echter ten positieve door de constructieve contacten die thans geweest zijn, zo geven de raad⁶⁰ en de burgemeester van Gulpen-Wittem aan⁶¹.

Burgemeester Van den Tillaar vindt Valkenburg, "gegeven de uitdagingen in de regio, een logische partner".

10.2.2 Vaals

Ook in Vaals bestond bij sommigen wel enige argwaan jegens Valkenburg.⁶² Burgemeester Van Loo noemt richting college en managementteam drie aandachtspunten:

- kies voor gelijkwaardigheid;
- sta open voor collegiale correctie en het elkaar aanspreken;
- betracht volstreekte helderheid en duidelijkheid.⁶³

In Vaals bestaat de bereidheid tot samenwerking met Valkenburg. In Vaals worden geen belemmeringen gezien door de burgemeester en gemeentesecretaris.

⁵⁷ Interview met burgemeester Eurlings op 24 juni 2009.

⁵⁸ Gesprek met de fractievoorzitters bijeen in de commissie ABA van de gemeente Valkenburg op 15 juni 2009.

⁵⁹ Interview met de heer Offermans op 16 juni 2009.

⁶⁰ Interview met de raadsleden (Gulpen-Wittem) Ronken en Disse van 8 juli 2009, slechts een beperkt deel van de raad verscheen op het moment van het afgesproken interview het betreft dus de mening van een deel van de raad (oppositie).

⁶¹ Interview met burgemeester Van den Tillaar op 24 juni 2009.

⁶² Interview met de heer Rijnders, gemeentesecretaris Vaals op 18 mei 2009 en burgemeester Van Loo op 24 juni 2009.

⁶³ Interview met burgemeester van Loo, 24 juni 2009.

10.2.3 Meerssen

Meerssen koestert geen negatieve gevoelens versus Valkenburg⁶⁴. Meerssen heeft wel de aandacht op zichzelf moeten richten bij de start van de Visie Gebiedsontwikkeling Maastricht - Valkenburg aan de Geul.

Opvallend is dat op 7 november 2007 raadsbreed een motie is aangenomen als gevolg van een bericht in De Limburger van dezelfde datum. In dat artikel wordt Meerssen door de waarnemend burgemeester van Valkenburg genoemd in relatie tot aangekondigde samenwerkingsplannen met Gulpen-Wittem en Vaals. Hoewel de gemeente reeds in verschillende gremia samenwerkt met Valkenburg is Meerssen niet gekend in de samenwerkingsplannen, zo meent de gemeenteraad van Meerssen. Letterlijk wordt in de motie gesteld “dat de manier van communiceren over het hier aan de orde zijnde thema niet getuigt van het tijdig betrekken van bestaande samenwerkingspartners over nieuwe plannen, hetgeen verder niet wenselijk wordt geacht en zeker geen schoonheidsprijs verdient.”⁶⁵

10.2.4 Maastricht

Maastricht kijkt positief aan tegen Valkenburg als samenwerkingspartner⁶⁶. De betrokkenheid van alle ambtenaren en bestuurders (dus ook de Valkenburgse) binnen de Gebiedsontwikkeling is groot.

⁶⁴ Interview met burgemeester Offermanns gemeente Meerssen 4 juni 2009.

⁶⁵ Vergadering gemeenteraad Meerssen van 7 november 2007: motie inzake samenwerking.

⁶⁶ Interview met de heer Doelman, procesmanager Gebiedsontwikkeling Maastricht Valkenburg vanuit de gemeente Maastricht, op 7 mei 2009.

11. Alternatieven en varianten binnen intergemeentelijke samenwerking

Als alternatieven voor samenwerking worden fusie, samenvoeging of herindeling genoemd. Bij herindeling is vaker sprake van het opgaan in een andere grote gemeente in de regio.⁶⁷

In januari 2009 is door de burgemeester van Maastricht nog het plan gelanceerd de negentien Zuid-Limburgse gemeenten samen te voegen tot één supergemeente. De collega-burgemeesters in deze regio voelden daar niets voor.⁶⁸

Binnen het domein van de intergemeentelijke samenwerking (zonder fusie) bestaan meerdere varianten. Enkele voorbeelden uit de Nederlandse gemeentelijke praktijk zijn:

- **BEL-combinatie:** De gemeenten Blaricum, Eemnes en Laren hebben hun ambtelijke organisaties per 1 januari 2008 ondergebracht in één organisatie, de zogenoemde BEL Combinatie. Dit is een gemeenschappelijke werkorganisatie van de drie gemeenten. De werkorganisatie is ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling. De drie gemeenten blijven zelfstandig met elk een eigen gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders en een kleine ambtelijke staf en een eigen gemeentehuis. In elk gemeentehuis alsmede bij de elders gehuisveste werkorganisatie is een loket voor burgerzaken.⁶⁹
- **Samenwerking Ten Boer en Groningen.** De gemeente Ten Boer is een vergaande vorm van samenwerking aangegaan met de gemeente Groningen. Ten Boer blijft als zelfstandige gemeente het eigen beleid bepalen en de regie voeren. De uitvoerende taken worden verricht door de medewerkers van de gemeente Groningen. Een aantal identiteitsgebonden taken zoals voorlichting, rechtsbescherming en representatie blijven in eigen huis. De burger treft nog steeds een frontoffice aan in het gemeentehuis in Ten Boer.⁷⁰
- **Samenwerking Bollengemeenten.** De gemeenteraden van Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout hebben in 2005 een niet vrijblijvende samenwerking afgesproken tussen de drie gemeenten. De samenwerking is vastgelegd in een door de raden gezamenlijk vastgestelde “Strategische visie Noordelijke Bollenstreek.” Negen onderwerpen zijn gezamenlijk uitgewerkt. In het evaluatierapport van november 2007 stelt de Stuurgroep Intergemeentelijke Samenwerking dat de voorbereidingsfase, de start van gezamenlijke projecten en de samenwerking tussen teams goed zijn verlopen. De strategische invloed in de regio is toegenomen. De ambtelijke deelnemers zijn voorstander van een fusie. Deze zien de positieve effecten van de samenwerking op de kwaliteit van de uitvoering. Het uitwerken van een aantal thema’s leidt niet tot een duidelijke optimale vorm van samenwerken. Door de samenwerking op basis van een aantal projecten zijn de overige doelstellingen voor de ambtelijke organisatie: vermindering van de kwetsbaarheid, vergroting van de deskundigheid en verbetering van de doelmatigheid, niet bereikt. De stuurgroep doet de aanbeveling om het samenwerkingsproject te concentreren op het, op zorgvuldige wijze realiseren van een keuze voor een samenwerkingsvorm met een voldoende draagvlak en de mogelijkheden van een Shared Services Centre en een fusie nader te onderzoeken, het aantal gemeenten niet te limiteren en de besluitvorming binnen maximaal één jaar af te ronden.⁷¹

⁶⁷ Bestuurlijke samenhang in het Limburgse Heuvelland, Perspectievennota.

⁶⁸ Dagblad De Limburger van 3 januari 2009.

⁶⁹ Innovatief samenwerken in het BEL-model.

⁷⁰ Uitbestedingsmodel Ten Boer – Groningen.

⁷¹ Samenwerking Bollengemeente, Evaluatierapport Samenwerking Hillegom Lisse Noordwijkerhout.

Ten tijde van het verschijnen van deze onderzoeksrapportage hebben de raden van de gemeenten Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul besloten tot intergemeentelijke samenwerking met elkaar. De vraag naar alternatieven is op dit moment minder relevant geworden, maar stond wel in de met de raad afgesproken onderzoeksopzet. Fusie of herindeling worden bestuurlijk afgewezen. “Voor wie van de drie gemeenten zijn ambitieniveau wil vergroten en ook wil waarmaken is samenwerking het uitgangspunt”⁷² zo is gezamenlijk afgesproken.

Dat men ambtelijk en in de ondernemingsraad het alternatief van verdergaande vormen van samenwerking verkiest werd reeds eerder in dit rapport aangegeven. Ook de voorkeur onder de medewerkers voor het alternatief om meer of sterkere gemeenten in de samenwerkingsconstructie op te nemen is reeds eerder genoemd.⁷³

⁷² Verslag bijeenkomst ‘Samenwerking Gulpen-Wittem, Vaals, Valkenburg aan de Geul’ van 28 maart 2009.

⁷³ Interviews leden managementteam en voorzitter ondernemingsraad gemeente Valkenburg aan de Geul op 27 mei, resp. 9 juli en 16 juni 2009.

12. Conclusies en aanbevelingen

12.1 Conclusies

12.1.1 Samenwerking loont

Heuvellandgemeenten zijn relatief klein voor de toenemende nieuwe uitdagingen. Zowel in financiële zin als in termen van service richting burger zijn voordelen te boeken bij samenwerking. Daar waar efficiencywinst geboekt kan worden is samenwerking dus aan te moedigen.

12.1.2 Kosten van niet fuseren

In bestuurlijk Nederland valt te constateren dat intergemeentelijke samenwerking vaak zo goed bevalt dat dit leidt tot de finale afronding in een bestuurlijke fusie. Indien de politiek om moverende redenen zo mogelijk nog verdergaande efficiëntie- en serviceverbetering van een fusie een lagere prioriteit geeft dan bestuurlijke autonomie (met andere woorden liever minder vergaand samenwerkt om fusie te voorkomen) dan is dat haar goed recht. Het is dan hooguit nog de vraag of een heldere weergave van de opportunity costs⁷⁴ van een dergelijke beslissing niet inzichtelijk gemaakt zouden moeten worden om de politici een nog betere afweging te kunnen laten maken. De commissie heeft daarbij uiteraard geen mening over de politieke vraag of samengewerkt of gefuseerd moet worden. Zij kan de beredeneerde keuze voor de voorgenomen intensieve samenwerking volgen.

12.1.3 Valkuilen bij samenwerking als alternatief voor fusie

Omdat gekozen is voor de tussenvorm tussen volledige autonomie en fusie in de vorm van samenwerking, wil de commissie waarschuwen voor twee valkuilen:

1. indien geen bestuurlijke fusie plaats vindt maar wel intensief samengewerkt moet worden, wordt de te behalen efficiëntiewinst deels te niet gedaan door het toenemen van de coördinatiekosten. Bestuurders willen immers onder meer via hun eigen griffies, gemeentesecretarissen en dergelijke invloed blijven uitoefenen op het samenwerkende ambtelijke apparaat;
2. samenwerking is in praktische zin gebaat bij harmonisatie van beleid en regelgeving. De “Heuvellandse geschiedenis” laat echter zien dat zelfs bij besluiten waarin de identiteitskwestie toch nauwelijks een rol kan spelen, harmonisatie erg lastig blijkt.

12.1.4 De startnotitie “Samen sterk”

Ten aanzien van de vastgestelde startnotitie “Samen sterk” zijn de volgende deelconclusies te trekken:

- thans is nog geen gezamenlijke strategische visie beschikbaar. De commissie neemt aan dat een gezamenlijke strategische visie wel deel gaat uitmaken van de Heuvellandagenda;
- in de startnotitie zijn geen indicaties opgenomen omtrent de risico's, kosten van invoering, de afstemming en de coördinatie. Evenmin zijn de beoogde efficiencyvoordelen geïndiceerd;
- in tegenstelling tot het in de ontwerpfase teruggenomen bestuurlijk convenant, is geen regeling voor uittreden of geschillen afgesproken. Dit geeft blijk van een visie dat de samenwerking hoe dan ook moet slagen.
- besluitvorming door de gemeenteraden zal plaatsvinden in een gezamenlijke vergadering. Op geen enkele wijze is echter aangegeven hoe die besluitvorming moet verlopen. Ook wordt hierover geen voorstel aangekondigd. De commissie gaat ervan uit dat het niet anders kan zijn dan dat een formeel kader beschikbaar komt;

⁷⁴ Dit betreft de kosten van het niet realiseren van potentiële besparingen.

- evaluatiemomenten zijn niet genoemd;
- ook de mogelijkheid van bijsturen op basis van evaluaties is niet uitgewerkt.

12.1.5 Draagvlak burgers

De startnotitie maakt geen gewag van betrokkenheid van de burgers bij de samenwerking. Op draagvlak bij burgers, organisaties en bedrijven heeft de commissie geen zicht kunnen krijgen. Wel wordt aangekondigd dat de doelgroepen waar mogelijk betrokken worden bij de uitwerking van de drie domeinen. De wijze waarop dit gebeurt alsmede de communicatie naar alle belanghebbende partijen worden in een op te stellen communicatieplan beschreven.⁷⁵

12.1.6 Draagvlak medewerkers

Gezien de geconstateerde betrokkenheid bij de medewerkers van de gemeente Valkenburg moet worden aangenomen dat de bereidheid tot de organisatieverandering aanwezig is. Feitelijk willen de medewerkers zelfs een verdergaande vorm van samenwerking, namelijk een fusie.

12.1.7 Draagvlak ondernemingsraad

In de startnotitie wordt geen gewag gemaakt van overleg met de ondernemingsraden⁷⁶. Hoewel in de gesprekken werd aangegeven dat de betrokken ondernemingsraad door hun bestuurder wordt geïnformeerd ligt in het traject dat nu voorligt, een meer prominente rol voor de medezeggenschap voor de hand. De ondernemingsraad is immers als geïnstitutionaliseerd medezeggenschapsorgaan de primaire spreekbuis van de medewerkers. De ervaring leert dat juist bij reorganisaties en de daarmee gepaard gaande onzekerheden het belang van de rol van de ondernemingsraad voor de medewerkers en het bestuur toeneemt.

12.1.8 Kijk op Valkenburg

De gemeente Valkenburg wordt door gesprekspartners buiten de gemeentegrenzen niet als bijzonder afwijkend van andere gemeenten gezien. Valkenburg moet als het op samenwerken aan komt rekening houden met een imago van gemeente die stevig aan de weg timmert en daarbij in het verleden bij haar partnerkeuze wel eens wispelturig overkwam. Dit wordt de gemeente echter minder nagedragen dan ze zelf denkt.

12.1.9 De andere geanalyseerde samenwerkingsprojecten

1. Het project samenwerking op het gebied van personeel en organisatie met de gemeente Nuth leverde in de bedrijfsvoering voordelen op, maar is vanwege onvoldoende politiek draagvlak (in Nuth) beëindigd.
2. Het project samenwerking op het gebied van personeel en organisatie tussen de gemeenten Valkenburg aan de Geul, Vaals en Gulpen-Wittem als beschreven in de programmabegroting van de laatstgenoemde gemeente bleek niet te bestaan.
3. De samenwerking binnen het project Gebiedsvisie maakt een positieve indruk op de commissie. Deelname levert duidelijke voordelen voor Valkenburg aan de Geul op. Het communicatieplan geeft het college en de raad houvast over het betrekken van raad en burgers bij majeure projecten.

⁷⁵ Startnotitie 'Samen Sterk' van 22 juni 2009.

⁷⁶ De commissie doet geen uitspraak over wel of niet van toepassing zijnde formele aspecten van de Wet op de ondernemingsraden in dit geval. Daarvoor is de interpretatie van 'het primaat van de politiek' in overheidsorganisaties al sinds de invoering van de wet en in de jurisprudentie onvoldoende eenduidig.

12.1.10 Veel samenwerkingsverbanden

Het overzicht in bijlage 1 van klein- en grootschalige samenwerkingsverbanden die Valkenburg zijn aangegaan laat zien dat een groot aantal samenwerkingsverbanden is opgezet. De scope en doelstelling van de projecten loopt uiteen. Het aantal verbanden dat de “tekentafel” nauwelijks heeft verlaten valt op.

12.2 Aanbevelingen

12.2.1 Consolideer Draagvlak

Op bestuurlijk en ambtelijk niveau lijkt meer dan voldoende draagvlak voor samenwerking aanwezig. Hetzelfde geldt voor de ondernemingsraad van de gemeente, constateert de commissie. Het zou aanbeveling verdienen om deze reeds “gratis” overwonnen weerstand niet te verspelen. Daarom zou het goed zijn om de ondernemingsraad tijdig bij toekomstige besluitvorming te betrekken.

12.2.2 Couleur locale

Harmonisatie van regelgeving tussen de samenwerkende gemeenten biedt efficiencywinst. Politici hebben het goede recht om bij ieder afweging van harmonisatie, niettemin te strijden voor lokale afwijkingen. Dit werd in de interviews veelal omschreven als de gevoelde noodzaak tot het aanbrengen van zogenoemde “couleur locale” om de eigen identiteit van de gemeente te bevestigen. De commissie adviseert om daarbij nadrukkelijk onderscheid te maken tussen enerzijds beslispunten waar eigen identiteit werkelijk in het geding is en anderzijds regelgeving die met enige goede wil probleemloos te harmoniseren zou kunnen zijn. Anders wordt het samenwerken - zeker op de werkvloer waar het grotendeels moet gebeuren - wel erg lastig.

12.2.3 Duidelijkheid in doelstelling

Op de onder 12.1.4. bij Conclusies genoemde punten is de startnotitie verder uit te werken. Ook adviseert de commissie de doelstelling voor nieuwe samenwerkingsprojecten zo helder en toetsbaar mogelijk te maken.

12.2.4 Aandachtspunten bij de implementatie samenwerking met Gulpen-Wittem en Vaals

In paragraaf 6.7 wordt een groot aantal aandachtspunten gegeven voor de implementatie van de startnotitie en het vervolg van de samenwerking met Vaals en Gulpen-Wittem. De lijst is als checklist te gebruiken bij de praktische implementatie.

Bijlagen

Bijlage 1:

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden Valkenburg aan de Geul

Naam	Partners	Beschrijving	Besluit samenwerking	Stand van zaken
Gewest Maastricht en Mergelland (GMM)	Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg aan de Geul	Ontwikkelen regiovisie Maastricht en Heuvelland. Uitvoering diverse projecten op meerdere beleidsterreinen, b.v. afval, wonen etc.	Gemeenschappelijke regeling (GR) raad 13 juli 1992	Opgeheven per 1 januari 2006
Watertorenoverleg	Beek, Valkenburg, Eijsden, Nuth, Meerssen, Schinnen	Watertoren Schimmert Begeleidingscommissie Plattelandsbeleid Agrarisch en natuurbeheer; leefbaarheid kleine kernen, samenwerking op toeristisch gebied.	Intentieverklaring 3 september 2002	Beëindigd
Elsloo-overleg	Beek, Eijsden, Gulpen-Wittem, Margraten, Meerssen, Nuth, Simpelveld, Stein, Vaals, Valkenburg en Voerendaal	Strategische samenwerking plattelandsgemeenten in Zuid-Limburg. In samenspraak met het bedrijfsleven dienden de gemeenten van dit kerngebied Zuid-Limburg de handen ineen te slaan om werk te maken van een strategische visie en uitvoeringsagenda voor het gebied, complementair aan de agenda van de grote steden in de Tripool. Het belang van onderling vertrouwen en de bereidheid over de eigen grenzen heen te kijken werden nogmaals onderstreept		Begin februari 2006 zouden alle gemeenten zich uitspreken over deelname . Overleg is beëindigd
Kerngebied Zuid-Limburg (voortvloeiende uit Elsloo- overleg)	Beek, Gulpen-Wittem, Meerssen, Nuth, Schinnen, Stein, Vaals, Valkenburg, Eijsden. Margraten,Voerendaal zouden	Intentieverklaring, wens te komen tot strategische samenwerking tussen de gemeenten van het kerngebied Zuid-Limburg; 2 mei 2005. Voorbereidingsgroep van de Kerngebiedgemeenten Zuid-	30 oktober 2006	Niet verder gekomen dan procesafspraken. Enkele doelstellingen zijn overgegaan in andere samenwerkingsvormen

Naam	Partners	Beschrijving	Besluit samenwerking	Stand van zaken
	wellicht kort daarna ook de intentieverklaring tekenen	Limburg, december 2005. ZKA Consultants & Planners, Breda Doelstelling: strategische samenwerking en een gezamenlijke regionale strategische agenda 2012		Beëindiging samenwerking Kerngebied mei 2009
Programma Grand design met kerngebiedgemeenten en provincie	Kerngebied-gemeenten	Landschappelijke en cultuurhistorische uniciteit en kernkwaliteiten van het gebied gaan versterken. Doel concreet vormgeven aan uitvoeringsprogramma gericht op het maken van kwaliteitssprong	Parapluovereenkomst en concept begin 2008 op tafel Niet voor besluitvorming voorgelegd aan raad	Niet gekomen tot gezamenlijke vaststelling van overeenkomsten van daarop gebaseerde procesdocumenten. Aantal taken overgebracht in andere gremia. Beëindiging samenwerking mei 2008
Intensivering samenwerking Beek, Meerssen, Nuth en Valkenburg aan de Geul	Beek, Meerssen, Nuth, Schinnen en Valkenburg aan de Geul	Intentieverklaring gemeente Beek, Meerssen, Schinnen, Nuth, Valkenburg Vanuit strategische samenwerking in het Kerngebied ontstaan clusters van operationele samenwerking. Samenwerking Beek-Meerssen-Nuth-Valkenburg is zo'n cluster. De samenwerking vindt plaats onder de naam Watertorenoverleg. Een aantal ondersteunende afdelingen worden geclusterd in verschillende gemeentehuizen met een front-office in elk gemeentehuis. Bestaande samenwerkingsverbanden blijven onverkort overeind: bestuurlijke betrouwbaarheid is daarbij uitgangspunt		Op 31 mei 2005 is door colleges van de vier gemeenten een intentieverklaring getekend tot intensivering van hun samenwerking op diverse taakvelden van de gemeentelijke organisatie. Beëindigd
Programma stedelijk netwerk	Zuid-Limburgs niveau	Thema's economische structuurversterking, Euregionale bereikbaarheid en mobiliteit, integrale		Mededeling aan raad op 17 maart 2008

Naam	Partners	Beschrijving	Besluit samenwerking	Stand van zaken
		gebiedsgerichte ontwikkeling Nationaal Landschap Zuid-Limburg, Culturele kwaliteit en Stedelijke kwaliteit		
Strategische alliantie Maastricht-Valkenburg	Maastricht en Valkenburg met mogelijke uitbreiding met andere Heuvelland-gemeenten	Samenwerking op projectbasis bij beleidsterreinen waarbij sprake is van een toegevoegde waarde, voornamelijk toerisme en inkomen en zekerheid. Samenwerking in strategische alliantie op bestuurlijk niveau, mogelijk later ook op operationeel niveau		Besluit gezamenlijk overleg op 21 juni 2004
Arbeidsmarktbeleid	Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg	Vormgeving arbeidsmarktbeleid in brede zin m.n. in relatie tot economisch beleid en werkgelegenheidsbeleid Doel beleidsontwikkeling en specifieke onderwerpen	Portefeuillehouders-overleg	Doorlopend
Beleidsontwikkeling regionale onderwijstaken/ Coördinatie Regionaal Overleg Jeugd	Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten, Meerssen, Valkenburg	Overleg over ontwikkeling lokaal jeugd- en onderwijsbeleid, coörd. ambt. en bestuurlijk overleg	Portefeuillehouders-overleg	Doorlopend
Bibliotheekwerk	Eijsden-Margraten, Vaals, Valkenburg	Ontwikkeling en afstemming gemeentelijk bibliotheekbeleid	Portefeuillehouders-overleg en colleges B&W	Doorlopend
Jeugdgezondheidszorg	Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten Meerssen, Vaals, Valkenburg	Vormgeving beleidsproces rondom integrale jeugdgezondheidszorg, bv. zuigelingenverzorging, School-/Jeugdarts Besluit: basis Beleidsplan Intgerale Jeugdgezondheidszorg	Beleidsplan Intgerale Jeugdgezondheidszorg	Doorlopend
Integraal Jeugdbeleid		Vormgeving beleidsproces rondom integraal jeugdbeleid	Portefeuillehouders-overleg	Doorlopend

Naam	Partners	Beschrijving	Besluit samenwerking	Stand van zaken
Leerlingenvervoer	Eijsden, Maastricht, Meerssen, Valkenburg	Regionale samenwerking leerlingenvervoer Maastricht-Meerssen-Valkenburg-Eijsden. Gemeenschappelijke Regeling voor onbepaalde tijd doel: intensiveren samenwerking op het gebied van het leerlingenvervoer, organiseren en uitvoeren op basis van Verordening. Verordening vernieuwd m.i.v. 2009	Gemeenschappelijke regeling (GR) / Verordening	Doorlopend
Leerplicht en Regionale Meld- en Coörd.functie (Rmc)	Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg	Beleidsvoorbereiding en uitvoering wettelijke taken leerplicht en Regionale Meld- en coördinatie-functie (Rmc)	GR Regionale samenwerking Leerplicht en Rmc (2003)	Doorlopend
Openbaar Onderwijs	Eijsden, Maastricht, Margraten, Meerssen, Valkenburg	Contactfunctie conform de wettelijke taken inzake verzelfstandigd Openbaar Onderwijs Beleidsvoorbereiding en -uitvoering	Portefeuillehouders-overleg	Doorlopend
Centrum voor Jeugd en Gezin	Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg	Beleidsvoorbereiding en uitvoering	Portefeuillehouders-overleg	Doorlopend
Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)	Eijsden, Maastricht, Gulpen-Wittem, Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg	Lokaal gezondheidsbeleid. Regionaal convenant OGGZ en Visietekst OGGZ	Regionaal convenant OGGZ	Doorlopend
Openbare Gezondheidszorg (OGZ)	Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg	Beleidsvoorbereiding en -uitvoering, inkoop activiteiten betreffende wettelijke taken lokaal gezondheidsbeleid, contacten en afstemming. Wet publieke gezondheid / GR GGD-ZL	Wet publieke gezondheid GR GGD-ZL	Doorlopend

Naam	Partners	Beschrijving	Besluit samenwerking	Stand van zaken
GGD	19 gemeenten	Geneeskundige gezondheidsdienst. Inzet voor de gezondheid van de inwoners in Zuid-Limburg door het uitvoeren van collectieve preventie, het leveren van spoedeisende medische hulpverlening en geneeskundige hulp bij calamiteiten. Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR) Regionale Ambulance Voorziening Limburg-Zuid (RAV)	Ingaande 1 januari 2006	Doorlopend
Volwassenen-educatie	Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg	Inkoop activiteiten volwasseneneducatie en beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering; Beleidsplan Educatie Maastricht en Mergelland (BEMM)	Beleidsplan BEMM	Doorlopend
Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) Zuid-Limburg	16 gemeenten met Kerkrade als centrumgemeente	Bestrijden van (taal)achterstanden	Besluit college van B&W van 27 januari 2009	Doorlopend
Aansturing Centrum voor Natuur- en Milieu Educatie (CNME)	Eijsden, Gulpen-Wittem, Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg	Draagvlak op het gebied van natuur- en milieu(educatie) invoeren, bundelen en vergroten. Doelgroepen zijn gemeenten, scholen, huishoudens en bedrijven	Regionaal Ambtelijk Milieu Overleg (RAMO) 1996. Geen B&W-/ raadsnota's	Doorlopend
Wet maatschappelijke ondersteuning Wmo	Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg	Beleidsontwikkeling en uitvoering t.b.v. gemeentelijke taken in het kader van de Wmo Regionale aanbesteding, contractbeheer, continuïteit dienstverlening. AWBZ, enz.	Besluit college van B&W april 2005 Mandaatbesluit aanbesteding juni 2006	Doorlopend

Naam	Partners	Beschrijving	Besluit samenwerking	Stand van zaken
Samenwerking Milieuparken Geul en Maas (GR)	Eijsden, Maastricht, Meerssen, Valkenburg	Zorgdragen voor voorzieningen waar burgers huishoudelijke afvalcomponenten kunnen bezorgen; gezamenlijke exploitatie van milieuparken. Doel: schaalvergroting, drukken van de kosten, gunstige prijzen voor inwoners, uniformering tarieven, verhoging serviceniveau, Opstap naar eenduidig afval inzamelsysteem	Gemeenschappelijke regeling (GR) ingaande 1 januari 2003	Doorlopend
Regionale Sociale Dienst Mergelland (Pentasz)	Pentasz-gemeenten, (Eijsden, Gulpen-Wittem, Margraten, Meerssen, Vaals) Valkenburg	Cliëntenparticipatie Wet werk en bijstand (Wwb) Pentasz Mergelland en gemeente Valkenburg aan de Geul 2008 e.v.	Verordening Cliëntenparticipatie Wwb Pentasz Mergelland en gemeente Valkenburg aan de Geul 2008 e.v.	Doorlopend
Project De Rode Loper	Maastricht, Valkenburg, Pentasz Mergelland (Eijsden, Gulpen-Wittem, Margraten, Meerssen, Vaals)	Voeren van regionaal casemanagement van de bijzondere doelgroep Niet-Uitkeringsgerechtigden (Nuggers) t.b.v. re-integratie Wet werk en bijstand (Wwb)	Samenwerkingsovereenkomst Wet Inschakeling Werkzoekenden (Wiw) (specifiek Nuggers en ANW 'ers)	Doorlopend
Social Return project	Maastricht, Werkplein Maastricht, provincie, Valkenburg, Pentasz-gemeenten, Leeuwenborgh, woningcorporaties, MTB-Phoenix, Fundeon, re-integratiebedrijven	Helpen van werkzoekenden met het doorstromen naar een reguliere baan	Besluit college van B&W van 9 december 2008	Doorlopend
Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg		In het kader van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) verschaffen van werk onder aangepaste omstandigheden aan lichamelijk, verstandelijk of psychisch gehandicapte	Gemeenschappelijk regeling (GR) Toetredingsbesluit 25 september 1995	Doorlopend

Naam	Partners	Beschrijving	Besluit samenwerking	Stand van zaken
		inwoners. Uitvoering door Licom, ASB, D'r Sjtjel, Maecon en CBB		
Licom	Uitvoering gezamenlijk met 11 gemeenten. Gemeente is aandeelhouder.	Gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van gemeenschappelijke taken op het gebied van de sociale werkvoorziening in het kader van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) via een jaarlijks af te sluiten convenant	Oprichting en deelname Vereniging van aandeelhouders Licom N.V. van 22 september 1997	Doorlopend
Samenwerking op het gebied van de sociale recherche	Maastricht, Valkenburg	Voorkoming, bestrijding en opsporing van bijstandsfraude. Inhuur functionaris parttime door Valkenburg	Overeenkomst met ingang van 1 januari 2008	Doorlopend (Overeenkomst voor één jaar met stilzwijgende verlenging)
Regionale Brandweer Zuid-Limburg	19 gemeenten in de regio Zuid-Limburg	Integraal behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de brandweezorg	Gemeenschappelijke regeling (GR) Toetredingsbesluit 17 maart 2008	Doorlopend
Politie Limburg-zuid	Gemeenten regio zuid-limburg	Politiezorg in zuid-Limburg		Doorlopend
HALT Limburg Zuid	19 gemeenten regio GGD Zuid-Limburg	Preventieactiviteiten jongeren, voorlichting, projecten veiligheid en advisering	Gemeenschappelijke regeling (GR)	Doorlopend
Bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit	Politie regio Zuid-Limburg. OM, provincie en gemeenten Heerlen, Kerkrade, Maastricht, Sittard-Geleen en Valkenburg.	Bestrijding georganiseerde criminaliteit Intentie: op termijn instelling volwaardige organisatie ter bestuurlijke bestrijding van de georganiseerde criminaliteit	Convenant 20 december 2004	Doorlopend

Naam	Partners	Beschrijving	Besluit samenwerking	Stand van zaken
Regionale team voorlichting bij calamiteiten en incidenten in Zuid-Limburg	15 gemeenten in de regio. Coördinatie Regionale Brandweer Zuid-Limburg.	Zgn. voorlichterspool. Stimuleren verdere professionalisering		Doorlopend
Welstands- en Monumenten-commissie Mergelland	Eijsden, Gulpen-Wittem, Margraten, Vaals, Valkenburg	Beoordeling en advisering bouwaanvragen	GR	Doorlopend
Omnibuz GR		Gezamenlijk met andere gemeenten nastreven van een Collectief Vraagafhankelijk Vervoersysteem (CVV) met uniforme kenmerken gebaseerd op landelijke harmonisatieregels rekeninghoudend met individuele wensen	Gemeenschappelijke regeling (GR)	Doorlopend
Volkshuisvesting	Gemeenten aangesloten bij het voormalige Gewest Maastricht en Mergelland	Ontwikkelen en vaststellen woonvisie	Regionale woonvisie Maastricht en Mergelland vastgesteld door raad op 1 juli 2002. Nieuwe "woonvisie" nu in voorbereiding	Doorlopend
VVV Zuid-Limburg	19 gemeenten in de regio(regio-ondersteuning)	Toeristische belangen van de gemeenten in het werkgebied van de Regio-VVV behartigen	Meerjarenconvenant 2009 – 2012 Raad 30 juni 2008	Doorlopend
Ombudscommissie Zuid-Limburg	Beek, Eijsden, Maastricht, Margraten, Meerssen, Valkenburg, Sittard/Geleen en Stein. Maastricht centrumgemeente	Onafhankelijke instantie voor de behandeling van klachten over gedragingen van ambtenaren en bestuurders van de deelnemende gemeenten Meer zicht op functioneren van het lokaal bestuur. Ondersteuning controlerende functie gemeenteraad. Jaarlijks verslag aan gemeenteraden	Gemeenschappelijke regeling (GR) Per 1 november 2003 van start gegaan.	Doorlopend

Naam	Partners	Beschrijving	Besluit samenwerking	Stand van zaken
Rekenkamer-commissie	Beek, Eijsden, Gulpen-Wittem, Meerssen, Nuth, Valkenburg	Samenwerking bij instandhouding rekenkamercommissie	Verordening	Doorlopend
Regiobranding Zuid-Limburg (Stichting)	Tripool gemeenten, Heuvellandgemeenten, provincie, private partners	Verbreding van het imago van de regio Zuid-Limburg om de aantrekkingskracht op bedrijven, bewoners en bezoekers te versterken	Stichting Besluit raad 2 juni 2008	Doorlopend commitment inhoudelijk en financieel voor de periode 2008 - 2012
Ontwikkeling Euregionale samenwerking Eupen, Monschau en Valkenburg aan de Geul	Eupen, Monschau, Valkenburg aan de Geul	Ontwikkeling euregionale samenwerking. Opzetten verschillende concrete gezamenlijke projecten om tot wederzijdse uitwisseling en samenwerking tussen de betrokken gemeenten te komen wat betreft beleid en activiteiten op het gebied van cultuur en toerisme	Programmabegroting 2009 - 2012	Driejarig samenwerkings- project 2008 - 2010
Visie Gebieds-ontwikkeling Maastricht – Meerssen - Valkenburg	Maastricht, Meerssen, Valkenburg aan de Geul	Versterking van de economische en ruimtelijke structuur	Visie vastgesteld. Raad 11 mei 2009	Doorlopend. Project is in ontwikkeling. Analyse van het project is opgenomen in het onderzoeks-rapport van de rekenkamer-commissie
Samenwerking Gulpen-Wittem – Vaals – Valkenburg aan de Geul	Gulpen-Wittem – Vaals – Valkenburg aan de Geul	Samenwerking van drie autonome gemeenten om een hoger niveau van dienstverlening te bereiken, meer slagkracht te genereren en adequater te kunnen inspelen op nieuwe uitdagingen	Raad 30 juni 2009	In ontwikkeling. Analyse van het project is opgenomen in het onderzoeks-rapport van de rekenkamer-commissie

Bijlage 2
Overzicht gevoerde gesprekken

Leden raadscommissie ABA	Gemeente Valkenburg
De heer E.J.P. Bessems	Directeur interne dienstverlening Gulpen-Wittem
De heer mr. R.S.M.R. Offermanns	Burgemeester Meerssen
De heer ir. J.F. de Groot	Directeur Stedelijke ontwikkeling en beheer Valkenburg
De heer B. Mennens	Directeur Burgerzaken/Algemene Zaken/Bevolking Valkenburg
De heer W.J. Doelman	Procesmanager Gebiedsontwikkeling Maastricht-Meerssen-Valkenburg aan de Geul
De heer J. Offermans	Voormalig hoofd personeel en organisatie Valkenburg
De heren B. van Eijsden en J. Alberts	Voorzitters ondernemingsraad gemeenten Valkenburg en Gulpen-Wittem
De heren drs. F. Disse en drs. Ronken	Raadsdelegatie Gulpen-Wittem
De heer P. Stallenberg	Hoofd personeel en organisatie Nuth
De heer drs. M. Eurlings	Burgemeester Valkenburg
De heer drs. R. van Loo	Burgemeester Vaals
De heer drs. B. van den Tillaar	Burgemeester Gulpen-Wittem
De heer H. Rijnders	Gemeentesecretaris Vaals
De heer L. Bongarts	Gemeentesecretaris Valkenburg

Bijlage 3 Geaccordeerde gespreksverslagen

Kort verslag overleg commissie ABA Valkenburg/Rekenkamercommissie op 15 juni 2009

Aanwezig:

Commissie ABA: mevrouw Fulmer en de heren van Melsen, Knubben, Weekers, Bisschops, Simons, Westerhof en Hoeberigs (griffier)

Rekenkamercommissie: de heren Thuis en Havenith (onderzoekers) en Cobben (secretaris)

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden.

De rekenkamercommissie heeft het onderzoek voortvarend aangepakt. De commissie beschikt op dit moment over de nodige informatie op basis van aangeleverde documenten en op basis van een aantal gevoerde gesprekken in Valkenburg, Vaals, Maastricht, Nuth en Gulpen-Wittem.

Intergemeentelijke samenwerking

In de gemeenteraad van Valkenburg is geen fundamenteel of kaderstellend debat gevoerd c.q. besluit genomen over intergemeentelijke samenwerking. De raad heeft wel de intentie uitgesproken om samen te werken. Concreet heeft dit geleid tot een aantal bijeenkomsten met de gemeenteraden van Valkenburg, Vaals en Gulpen-Wittem. Thans ligt er een startnotitie die ter besluitvorming is voorzien in de raadsvergaderingen van eind juni/begin juli in de drie gemeenten.

Startnotitie

De startnotitie is vrijblijvend van aard, bevat onvoldoende concrete doelstellingen en efficiencyvoordelen voor gemeenten en/of burgers zijn niet benoemd. Er is onvoldoende informatie beschikbaar over de voordelen van samenwerking, de kosten, de valkuilen, de consequenties en de effecten. Op onderdelen wordt de gemeenteraad zelfs op afstand gehouden en ligt de regie bij het college.

Randvoorwaarden gemeenteraad Valkenburg

Het coalitieakkoord benoemt de mogelijkheid tot het integreren van ambtelijke organisaties. Hier moet wel duidelijk sprake zijn van een meerwaarde voor de betrokken gemeenten. Bovendien moeten de organisaties een forse verandering aan kunnen en moeten de organisaties hun eigen zaken op orde hebben. Valkenburg, maar ook andere partners, moet iets te bieden hebben om interessant voor elkaar te zijn. Daar wordt aan getwijfeld.

Valkenburg als partner

Het beeld dat anderen van Valkenburg hebben als partner is wellicht ingegeven door ervaringen uit het verleden. Dat negatieve verkeerde beeld is moeilijk te herstellen. Men ziet Valkenburg als twijfelachtig, arrogant en kern in het heuvelland. Deze beeldvorming strookt niet met de realiteit. In communicatief opzicht ligt hier nog een taak voor Valkenburg. Valkenburg is wel betrouwbaar als partner.

Proces

ABA is van mening dat het belangrijk is kennis te nemen van de conclusies en aanbevelingen uit het eindrapport van de rekenkamercommissie vóórdat besluitvorming plaatsvindt over de startnotitie in de raadsvergadering van 29 juni aanstaande. Wellicht zou uitstel van besluitvorming tot september moeten worden overwogen.

Valkenburg aan de Geul,
15 juni 2009

Verslag geaccordeerd door de griffier van Valkenburg op 22 juli 2009.

Kort verslag overleg raadsdelegatie GuWi/Rekenkamercommissie op 8 juli 2009

Aanwezig:

Gemeenteraad GuWi: de heren Ronken en Disse en mevrouw vd Walle (griffier)
Rekenkamercommissie: de heren Thuis en Havenith (onderzoekers) en Cobben (secretaris)

Vooraf

Voor dit overleg zijn alle fracties uit de gemeenteraad Gulpen-Wittem uitgenodigd. Uiteindelijk zijn 2 vertegenwoordigers uit de fracties (uit de oppositie in Gulpen-Wittem) aanwezig.

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden., waaronder de samenwerking met Gulpen-Wittem.

Intergemeentelijke samenwerking

In de gemeenteraad van Valkenburg is geen fundamenteel of kaderstellend debat gevoerd c.q. besluit genomen over intergemeentelijke samenwerking. De raad heeft wel de intentie uitgesproken om samen te werken. Concreet heeft dit geleid tot een aantal bijeenkomsten met de gemeenteraden van Valkenburg, Vaals en Gulpen-Wittem. Thans ligt er een startnotitie die ter besluitvorming is voorzien in de raadsvergaderingen van juli in de drie gemeenten.

Startnotitie

De heer Disse is voorstander van samenwerking zonder dat dit leidt tot fusie. De heer Disse hecht aan bestuurlijk/politieke autonomie vanwege het feit dat de gemeente het dichtsbij de burger staat. De startnotitie moet derhalve een kans krijgen, aldus Disse. Samenwerking is een uitstekend alternatief. De schaalgrootte van GuWi garandeert korte lijnen van politiek/bestuur naar burger.

De fractie waarvan de heer Ronken deel uitmaakt is verdeeld. Dit betekent dat er stromingen in de fractie zijn die voor een fusie in combinatie met een interventie door de provincie zijn, daar waar een ander deel van de fractie wel de voordelen van de voorliggende samenwerking zien. Als er een fusie moet komen dan gaat de voorkeur naar samenvoeging van Vaals/Gulpen-Wittem/Valkenburg aan de Geul. Daarnaast zijn er ook mogelijke problemen te voorzien als de samenwerking op strategisch/tactisch niveau wordt bedacht, maar op operationeel niveau een ambtenaar wordt geconfronteerd met maatwerk en verschillende beleidsuitvoeringen voor de drie bovenliggende gemeenten.

Samenwerking

Volgens de heer Disse moet samenwerking zich beperken tot het operationele en strategische niveau. Op operationeel niveau wordt gedacht wordt aan samenwerking op de taalvelden personeel en organisatie, Belastingen/WOZ, Documentaire informatievoorziening, communicatie, inkoop en aanbesteding, ICT en juridische zaken. Op strategisch niveau aan het opstellen van een Heuvellandagenda (landschap en natuur, toerisme en recreatie, verkeer en vervoer, wonen en leven in een nationaal landschap), het behartigen van de gezamenlijke belangen in Maastricht (provincie), Den Haag (rijksoverheid) en Brussel (EG). Op tactisch niveau (beleidsvorming) geen "samenwerking", omdat (poging tot) beleidsharmonisatie haaks staat op het streven naar behoud van politiek-bestuurlijke autonomie.

Dus: beleidsvoorbereiding en –uitvoering prima; beleidsbepaling: elke gemeente voor zich. Speciale aandacht wordt gevraagd voor samenwerking op tactisch niveau. Uit de ervaringen van het verleden blijkt dat het steeds mis ging wanneer men probeerde er op tactisch niveau tot samenwerking te komen.

Valkenburg als partner

Het beeld dat anderen van Valkenburg hebben als partner is ingegeven door beeldvorming uit het verleden. Zowel de heer Disse als de heer Ronken kijken neutraal naar samenwerking met Valkenburg. Wat beide heren betreft zijn er geen blokkades.

Wel bestaat de indruk dat andere bestuurders (vooral in Valkenburg) en ambtenarende startnotitie en de feitelijke samenwerking op termijn zien als opmaat naar fusie/samenvoeging.

Proces

Nadat Meerssen min of meer had afgehaakt als partner voor Valkenburg en Margraten heeft gekozen voor Eijsden, resteerde voor Valkenburg samenwerking met Vaals en Gulpen-Wittem.

De gemeenteraad van Gulpen-Wittem is eigenlijk onvoldoende betrokken bij de totstandkoming van de eerste versie van de startnotitie. De colleges van burgemeester en wethouders hebben in eigen kring geprobeerd de notitie op te stellen

Het is een moeilijk proces, omdat het concept shared services in het geval van de lokale overheid “een knip” aanbrengt tussen het politiek bestuur en het ambtelijk apparaat. Dat is een geheel nieuwe vorm van bestuurlijke organisatie. Zelfs “insiders” moeten wennen aan dit nieuwe paradigma, laat staan “outsiders”. Dat vergt steeds goed uitleg en toelichting (intern) en goede communicatie (extern). Tot nog toe ontbreekt het aan goede regie op dit punt.

Valkenburg aan de Geul,
8 juli 2009

Verslag geaccordeerd door de heren Disse (14 juli 2009) en Ronken (15 juli 2009).

Kort verslag overleg gemeente Meerssen/Rekenkamercommissie op 4 juni 2009

Aanwezig:

Gemeente Meerssen: de heer Offermanns, burgemeester

Rekenkamercommissie: de heren Thuis en Havenith (leden) en Cobben (secretaris)

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden. Eén daarvan is de Gebiedsontwikkeling Maastricht-Meerssen-Valkenburg. Dit gesprek is erop gericht om vanuit de positie van Meerssen de gang van zaken rondom deze samenwerkingsvorm te bespreken. Ook andere samenwerkingsvormen met Vaals en Gulpen-Wittem komen aan de orde.

Gebiedsvisie

In zijn algemeenheid is samenwerking een succes op het moment dat thema's gemeenten binden, aldus de heer Offermanns. Landschapontwikkeling en natuur zijn voorbeeld-thema's. De Gebiedsvisie Maastricht-Meerssen-Valkenburg is een concreet project dat elkaar bindt. Aanvankelijk was dit een project van de provincie en de gemeenten Maastricht en Valkenburg. Meerssen is later aangehaakt als volwaardige partner. Qua structuur opereert een stuurgroep bestaande uit bestuurders van de deelnemende partners en een kerngroep die samengesteld is uit ambtenaren.

De formele samenwerkingsovereenkomst is er nog niet. De provincie wil de Gebiedsvisie opschalen naar Gulpen-Wittem en Margraten. Daarover wordt momenteel gesproken. Er komt een moment dat een samenwerkingsovereenkomst wordt ondertekend.

Overige projecten

In het verleden zijn diverse pogingen gedaan om samenwerkingsverbanden aan te gaan, bijvoorbeeld op het terrein van centrale inkoop, personeel en organisatie, BOA's, harmonisatie lokaal belastingtarief of gezamenlijk parkeerbeleid. Deze initiatieven zijn niet goed van de grond gekomen omdat de belangen van de diverse gemeenten te verschillend waren of omdat het bovenlokale belang niet kon worden ingezien. Het is vaak lastig om dit soort thema's goed op elkaar af te stemmen. Bovendien was vaak onvoldoende bestuurlijk/politieke dekking aanwezig voor initiatieven.

Positie Meerssen

In Meerssen is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de interne organisatie. Organisatorische zaken zijn op orde gebracht en de financiën zijn in control. Beleidsmatig is het ambitieniveau in overeenstemming gebracht met wat Meerssen kan en wil. In januari 2009 heeft de gemeenteraad de toekomstvisie voor Meerssen in beginsel vastgesteld en is het samenspraaktraject afgerond. Definitieve vaststelling vindt plaats in september/oktober 2009. Kortom, Meerssen heeft haar zaakjes goed voor elkaar en heeft haar bestaansrecht bestendigd tot in lengte van jaren.

De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen keuzen. De keuze van de een hoeft niet die van de ander te zijn. Gemeenten moeten elkaar wel iets gunnen zonder elkaar voor de voeten te lopen en met behoud van de eigen identiteit.

Valkenburg aan de Geul,
5 juni 2009

Verslag geaccordeerd door de heer Offermanns 12 juni 2009.

Aanwezig:

Gemeente Valkenburg: de heer Eurlings, burgemeester

Rekenkamercommissie: de heren Havenith en Thuis.

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden. Ook andere samenwerkingsvormen komen aan de orde.

Samenwerking personeel en organisatie met Nuth

Burgemeester Eurlings geeft aan dat ergens kort na zijn ambtsaanvaarding de gemeentesecretarissen Nuth en Valkenburg van wethouder Suppers (Nuth) en hemzelf de opdracht hadden gekregen om een notitie te maken over samenwerking in de bedrijfsvoering. Vervolgens heeft de betreffende wethouder in Nuth de suggestie in de raad gewekt dat dit zou gaan over een fusie. Dat heeft er toe geleid dat de wethouder moest aftreden en de gemeenteraad van Nuth alle samenwerkingsprojecten waaronder het al langer lopende personeel en organisatieproject heeft laten stilleggen.

Samenwerking in het Algemeen (geldt in het bijzonder voor Valkenburg, Gulpen Wittem en Vaals, maar ook breder in het Heuvelland)

Niet beginnen met structuurdiscussies maar beginnen vanuit de inhoud. Later zien hoe bij de strategische keuzes die dan gemaakt zijn de structuur (binnen ambtelijk apparaat maar ook bestuurlijk) aangepast moet worden. De legitimiteit van de uiteindelijke structuur moet geborgd worden door de strategische keuzes die je eerst maakt.

Redenerend vanuit de inhoud moet je de vraag stellen: wat zijn de kansen lokaal, hoe tonen we regionaal leiderschap. Drie punten zijn dan belangrijk:

1. Heuvellandagenda: regio op tillen uit vacuüm, tussen de wel geprofileerde gebieden (westelijke mijnstreek, Maastricht en parkstad. In goede samenwerking met de centrumstad Maastricht.
2. Beleidszaken op elkaar afstemmen tussen heuvelland gemeenten: kernen versterken: beslissingsbevoegdheid geven.
3. Backoffices centraliseren.

De structuur discussie zal best moeilijk worden: De frontoffices moeten dicht bij de burger, de backoffices centraal. Hoe slagkracht organiseren ?

Jammer dat Meerssen ('wil vrijgezel blijven') en Margraten ('in ondertrouw') niet mee willen doen.

Flexibiliteit Ambtenaren

De flexibiliteit van ambtenaren is volgens burgemeester Eurlings een grootheid van een lagere rangorde. 'Niet of het kan, maar hoe het kan' moet de vraag zijn. Men moet wel aandacht besteden aan het proces: 'Veiligheid bieden in het begin, en het gevoel geven frontrunner te zijn.'

Bestuurskrachtmonitor

De BKM waardeert de samenwerking in het heuvelland als erg laag. Volgens de heer Eurlings moet deze meting gebruikt worden, als aanjager om zaken te verbeteren: veel meer programmagericht gaan werken in plaats van sectorgericht.

Beeld dat anderen van Valkenburg hebben

1. Slechte partner
2. Dominant
3. Wil fuseren

Beeld van de partners in samenwerking Valkenburg, Gulpen-Wittem en Vaals

In Gulpen-Wittem had men in het begin weinig zin om samen te werken, maar mensen groeien in hun rol en beginnen de noodzakelijkheid en de voordelen te zien.

In Vaals wil PvdA zich profileren door de samenwerking tegen te werken, maar uiteindelijk heb je daar geen last van.

Rol raden

Periodiek bij elkaar halen bijeenkomsten 3 raden, vol bij betrekken: idee geven dat zij sturen.

Procesmanagement ligt bij burgemeester en wethouders.

Gebiedsvisie

De Gebiedsvisie en de heuvellandagenda moet straks in elkaar grijpen. Samen met de ILG middelen liggen er dan ook nog eens 50% bijdrage van de provincie voor de plannen. De financiële belangen zijn dus groot.

Valkenburg aan de Geul,

24 juni 2009

Verslag geaccordeerd door de heer Eurlings op 30 juni 2009.

Kort verslag gesprek gemeente Vaals/Rekenkamercommissie op 24 juni 2009

Aanwezig:

Gemeente Vaals: de heer Van Loo, burgemeester

Rekenkamercommissie: de heer Havenith

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden. Ook andere samenwerkingsvormen komen aan de orde.

Samenwerking Gulpen-Wittem – Vaals - Valkenburg

Burgemeester Van Loo legt in het gesprek sterk de nadruk op samenwerking op basis van de inhoud die structuur volgt. De regionalisering van de brandweer wordt aangehaald als voorbeeld waar eerst de structuur bepaald is en vervolgens de inhoud wordt ontwikkeld. Die regionalisering zal zijns inziens leiden tot een beter georganiseerde inzet bij rampen maar het handhaven van kwaliteit op basaal niveau komt er mogelijk onder te leiden. De kosten zullen zijns inziens ook oplopen.

De vraag van de gemeenschap is leiding. De samenwerking moet leiden tot kwaliteitsverbetering. Het welbevinden van de burger staat voorop. Daarvoor moet het bestuur dicht bij de burger staan. Niet alles volgens één standaard. Er zijn parallelen tussen Vaals en Gulpen-Wittem en Valkenburg maar soms ook meer specifiek tussen Vaals en Gulpen-Wittem of Vaals en Valkenburg. Vaals dient ook rekening te houden met de naaste buur Aken. Sommige ontwikkelingen daar raken Vaals direct. Anderzijds is Vaals de 'poort' voor de samenwerking van het Heuvelland met de belangrijke regio Aken. Samenwerken vraagt soms de moed om in te leveren. Anderzijds krijg je daarvoor iets terug. De intentie om te gaan samenwerken is er. De samenwerking kan niet vrijblijvend zijn. Het moet een samenwerking zijn met optimaal rendement.

Gebiedsvisie

Vaals zal, bijna vanzelfsprekend, ook deel uit gaan maken van de zogenaamde Gebiedsontwikkeling Geuldal.

De ambtelijke organisatie

In Vaals is een goed overleg met de OR. Ook informeel vindt overleg met de OR plaats. Alles rondom de voorgenomen samenwerking is aan de OR uiteengezet. Het tweede deel van de brieven van de OR van Vaals wordt aangeduid als ambivalent.

De samenwerking stijgt uit boven de gemeentelijke organisatie. De organisatie staat niet afwerend tegenover de samenwerking.

Kijk op Valkenburg

Het presidium van de raad in Valkenburg heeft de rekenkamercommissie gevraagd ook aandacht te schenken aan het beeld dat elders bestaat over Valkenburg. Er is wel enige argwaan geweest jegens Valkenburg met name in Gulpen-Witten. In Vaals was dat beduidend minder. Op basis van de gesprekken zoals die de afgelopen maanden zijn gevoerd, komen wij tot de conclusie dat het onderlinge vertrouwen enorm gegroeid is. Dit is de verdienste van alle partijen.

De kijk op Valkenburg als potentiële samenwerkingspartner wordt soms nog beïnvloed door de gang van zaken bij de start van Pentasz. De burgemeester noemt richting college en managementteam drie aandachtspunten:

- kies voor gelijkwaardigheid
- sta open voor collegiale correctie en het elkaar aanspreken
- betracht volstrekke helderheid en duidelijkheid.

Uiteraard gelden deze aspecten over en weer.

Valkenburg aan de Geul,
24 juni 2009

Verslag geaccordeerd door de heer van Loo op 15 juli 2009.

Aanwezig:

Gemeente Gulpen-Wittem: de heer vd Tillaar, burgemeester

Rekenkamercommissie: de heren Havenith en Thuis

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden. Ook andere samenwerkingsvormen komen aan de orde. Gulpen-Wittem is daarbij als bekend nadrukkelijk in beeld.

Samenwerking personeel en organisatie met Gulpen-Wittem

Geconfronteerd met de onbekendheid in Valkenburg met de personeel en organisatie actuele samenwerking Gulpen-Wittem – Vaals- Valkenburg- genoemd in de programmabegroting geeft de Burgemeester vd Tillaar aan dat dit samenwerkingsproject niet te kenschetsen is als een levendig en actueel samenwerkingsverband. Feitelijk vindt op operationeel niveau alleen samenwerking met Vaals plaats. Gulpen-Wittem focust thans op de contouren van het grotere samenwerkingsverband met de genoemde gemeenten, hetgeen later inhoudelijke invulling (bv op het gebied van personeel en organisatie) zal moeten krijgen.

Samenwerking in het algemeen (in het Heuvelland)

Kerngebied zuid-Limburg heeft niet gewerkt vanwege verschillende doelstellingen, en verkeerde mensen aan tafel.

Veel lucht tot nu toe, en snel afhaken wanneer er een (financieel) nadeeltje in zicht komt. Men moet elkaar nu meer gunnen. Inleveren autonomie is ook vaak een knelpunt geweest.

Conclusie blijft evenwel dat bovenregionale samenwerking noodzakelijk is, met daarbij (de burgemeester benadrukt dit meermaals in het gesprek) een duidelijke link met de stad Maastricht. Maastricht moet de rol van trekker op een groter gebied op zich willen nemen en het Heuvelland moet daar, als er voldoende aandacht is voor elkaars belangen, ook de ruimte voor bieden. Dit als noodzakelijke tussenschakel voor samenwerking op het niveau van Zuid-Limburg, bijvoorbeeld Stedelijk Netwerk.

Samenwerking met Valkenburg en Vaals

Waarom gaat het nu wel lukken ?

Antwoord:

- De uitdagingen zijn groot,
- Er liggen financiële incentives
- Het zelfbewustzijn is toegenomen in het Heuvelland
- Meer aandacht voor goede kaderstelling; democratische legitimering; te bereiken doelen.

Start anderhalf jaar geleden: cultuuromslag van: `we kunnen het allemaal zelf wel' naar `we hebben elkaar nodig'. En de strategische agenda's van de drie gemeenten blijken niet zo heel veel af te wijken. Toerisme en landschap.

Fusie is nu niet aan de orde. De burgemeester ziet het als een experiment, juist iets anders dan een fusie, een weg die beter past bij de karakteristiek van dit gebied.

Waar het in het verleden nog wel eens ontbrak aan heldere doelbeschrijving, is die in de aanstaande raadsbesluiten rond de samenwerking weldegelijk in orde. Nu werken vanuit de inhoud, de vorm moet straks meer uitgewerkt gaan worden, is ook ondergeschikt aan de inhoud.

Gebiedsvisie

Gulpen-Wittem doet nog niet mee, maar moet wel aan tafel komen. Regio Heuvelland moet als geheel mee in de regio-dialogen.

Flexibiliteit Ambtenaren

Er moet nog verder gewerkt worden aan het vergroten van het draagvlak. De samenwerking is thans het domein van de politiek, nog niet van de OR. De OR ziet een fusie, die in een vroeg stadium omarmd werd, als veilige uitweg: bij een fusie weet men wat men krijgt. Bij het thans voorliggende experiment nog niet.

Beeld dat anderen van Valkenburg hebben

1. In de raad meenden sommigen dat Valkenburg een slechte en onbetrouwbare partner is, maar dat beeld kantelt door de contacten.
2. Burgemeester is van mening dat Valkenburg een logische partner is gegeven de uitdagingen in de regio.

Valkenburg aan de Geul

24 juni 2009

Verslag geaccordeerd door de heer Van den Tillaar op 2 juli 2009.

Kort verslag gesprek gemeente Vaals / Rekenkamercommissie op 18 mei 2009

Aanwezig:

Gemeente Vaals: de heer Rijnders, gemeentesecretaris

Rekenkamercommissie: de heer Havenith

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden. Ook andere samenwerkingsvormen komen aan de orde.

Samenwerking Gulpen-Wittem – Vaals - Valkenburg

Op enkele gebieden heeft Vaals reeds met Valkenburg samengewerkt. Er is aan elkaar 'gesnuffeld' bij een inkoopverband van zes gemeenten. Deze samenwerking is niet geëffectueerd. Ook op ICT-gebied is aan elkaar gesnuffeld. Dit voornemen had echter een eigen achtergrond. In regionaal verband maken beide gemeenten deel uit van enkele samenwerkingsvormen.

Vaals werkt op verschillende terreinen bilateraal samen met Gulpen-Wittem. Het is een organische samenwerking. In het licht van de actualiteit worden nu geen nieuwe projecten opgestart. De nu voorliggende samenwerkingsinitiatieven met Valkenburg erbij vergen een ander traject.

Eigenheid zal wel behouden blijven. Differentiatie blijft. De samenwerking moet niet leiden tot een eenheidsworst. De samenwerking moet echter niet vrijblijvend zijn. Het bedrijfsvoeringsaspect is belangrijk. Het landschap- en kernenbeleid zijn speerpunten. Daarnaast moet de samenwerking merkbaar zijn voor de burger door efficiënte, bv. ook digitale dienstverlening. Vaals kent dorps- of wijkplatforms van bewoners in diverse kernen.

Vaals heeft evenals de partners 100.00 euro gereserveerd voor het samenwerkingstraject van de drie gemeenten.

Samenwerking op terrein personeel en organisatie

Vaals werkt samen met Gulpen-Wittem op het terrein van personeel en organisatie. Deze samenwerking is pragmatisch en gebeurt met gesloten beurzen. Er is nog even gewerkt aan een samenwerking Vaals, Gulpen-Wittem, Margraten en Eijsden maar die is gestopt vanwege de fusieplannen Eijsden en Margraten.

Gebiedsvisie

Vaals zal wel aansluiting zoeken bij de Gebiedsontwikkeling Maastricht – Meerssen – Valkenburg. Formele besluitvorming heeft echter nog niet plaatsgevonden. Deze Gebiedsontwikkeling Heuvelland is een speerpunt bij de samenwerking.

OR / ambtelijke organisatie

De gemeente Vaals heeft een ondernemingsraad. De gemeentesecretaris is bestuurder in de zin van de Wet op de ondernemingsraden en overlegt met de OR. De ondernemingsraden van de drie gemeenten hebben gezamenlijk één ambtelijk secretaris, mevr. Van de Ven.

De ondernemingsraden hebben in een vroeg stadium reeds een gezamenlijke visie kenbaar gemaakt namelijk fuseren. De 'adviezen' zijn echter genuanceerder.

De ambtelijke organisatie is doordrongen van de wenselijkheid/noodzaak van intergemeentelijke samenwerking.

Kijk op Valkenburg

Het presidium van de raad van Valkenburg stelt belang in de visie van anderen op Valkenburg als samenwerkingspartner. Dhr. Rijnders daarover: Het 'Pentaszverhaal' ligt sommigen in Vaals nog zwaar op de maag. De historie zet het vertrouwen onder druk. Het speelt wel mee. Echter ook voor samenwerking met Valkenburg bestaat de bereidheid in Vaals. Er liggen in dat opzicht geen belemmeringen.

Valkenburg aan de Geul,
18 mei 2009

Verslag geaccordeerd door de heer Rijnders op 23 juli 2009.

Aanwezig:

Gemeente Valkenburg: de heer L. Bongarts, gemeentesecretaris/algemeen directeur

Rekenkamercommissie: de heren Thuis en Havenith (leden) en Cobben (secretaris)

Algemeen

Het onderzoek rondom intergemeentelijke samenwerking bevindt zich thans in de eindfase. Alleen met een delegatie van de gemeenteraad Vaals moet nog gesproken worden. Dit gesprek heeft een algemeen karakter.

Startnotitie

Door de gemeenteraad van Valkenburg is een besluit genomen over de startnotitie. Daarmee zijn de kaders vastgesteld. Het college van burgemeester en wethouders is nu aan zet om het besluit uit te voeren c.q. te concretiseren binnen de door de raad vastgestelde kaders. De heer Bongarts gaat ervan uit dat de gemeenteraad niet meer terug komt op de kaders.

De heer Bongarts maakt zich wel zorgen over de eenduidige interpretatie van de startnotitie door de drie gemeenteraden. De beleving per gemeenteraad zou wel eens anders kunnen zijn.

De startnotitie gaat wel werken op het moment dat sprake is van dezelfde agenda's in de drie gemeenten met een uniforme prioritering. Dat zal nog de nodige afstemming en energie kosten.

In elk geval is met de vaststelling van de startnotitie nu bestuurlijke dekking aanwezig om samenwerkingsvormen ook daadwerkelijk en concreet handen en voeten te geven. In het verleden ging het op dit vlak nog al eens mis. Overleggen om op diverse terreinen samen te werken met diverse gemeenten werden niet altijd voldoende bestuurlijk afgekaart.

Het managementteam van Valkenburg onderschrijft uiteraard de startnotitie en gaat die ook implementeren maar zou eigenlijk nog een stap verder willen: fusie. Als echt goed wordt samengewerkt ontstaat een samenwerkingsareaal met 45.000 inwoners, 3 burgemeester, 15 wethouders, 3 griffiers en enkele tientallen raadsleden. Valkenburg is van oordeel dat dit niet werkt. Volgende stap zal - wat Valkenburg betreft - clustering tot één gemeente zijn.

Overzicht samenwerkingsverbanden

De heer Bongarts zal het overzicht van samenwerkingsverbanden verder (laten) completeren en de ontbrekende informatie toevoegen. Tevens zal een toets plaatsvinden of het huidige (door de rekenkamercommissie) opgestelde overzicht correct is.

Valkenburg aan de Geul,
9 juli 2009

Verslag geaccordeerd door de heer Bongarts op 13 augustus 2009.

Aanwezig:

Gemeente Gulpen-Wittem: de heer E.J.P. Bessems, directeur Interne Dienstverlening

Rekenkamercommissie: de heren Thuis en Havenith (leden) en Cobben (secretaris)

Algemeen

De gemeente Gulpen-Wittem (GuWi) is voorstander van intergemeentelijke samenwerking met regio-gemeenten. Die samenwerking had tot voor kort met name betrekking op beleidsuitvoering- en bedrijfsvoeringsaspecten. Genoemd wordt de (voorgenomen) samenwerking op het terrein van personeel en organisatie, gemeentelijke belastingen, ICT en de intergemeentelijke sociale dienst. Samenwerkingspartners zijn primair Vaals en Valkenburg.

In de begrotingen van Valkenburg, Vaals en GuWi is budget gereserveerd voor samenwerkingstrajecten. Uitgangspunt daarbij was 100.000 euro per gemeente. In GuWi is dat teruggebracht tot 50.000 euro. Nut en noodzaak van samenwerkingstrajecten is beschreven in een ETIL-rapport van juli 2008. Het rapport wordt als zeer waardevol beoordeeld met uitzondering van het fusie-advies. Behoud eigen autonomie en gelijkwaardigheid staat voor alle partners voorop.

Personeel en organisatie

Ambtelijk is sprake van een goede en professionele samenwerking op dit gebied tussen GuWi, Vaals en Valkenburg. Valkenburg neemt nog niet actief deel aan dit initiatief. Al langer zoeken personeel en organisatie-functionarissen elkaar op, wisselen informatie uit en adviseren elkaar. Men kent elkaar.

Ambtelijk is men klaar voor de uitwerking van een intensief en formeel samenwerkingsmodel.

GuWi wil met Vaals en Valkenburg één functiehuis bouwen, maar heeft afhankelijk van de actuele ontwikkelingen een pas op de plaats gemaakt. Men is in afwachting van bestuurlijke overeenstemming. GuWi wil tezamen met Vaals en Valkenburg komen tot een harmonisatie van arbeidsvoorwaarden en rechtspositieregelingen. Gelet op de situatie waar de gemeenten nu in verkeren is een pas op de plaats gemaakt. Wel ondersteunen de personeel en organisatie-medewerkers elkaar daar waar dat kan en mogelijk is (o.a. het bouwen van een functiehuis, het herinrichten van het competentie management) te bouwen.

Gemeentelijke belastingen

Ook hier is op ambtelijk niveau een samenwerking tussen GuWi en Vaals. Een initiatief om te komen tot uniformering van toeristenbelastingtarieven te Vaals, Eijsden, Gulpen-Wittem en Margraten heeft plaats gehad. Het raadsvoorstel tot harmonisatie is uiteindelijk niet overgenomen in de gemeente Gulpen-Wittem. Op dit moment wordt de coördinatie van de woz-taxatiewerkzaamheden tezamen met Vaals uitgevoerd. Valkenburg is gevraagd om deel te nemen aan dit project, maar zag op dat moment geen meerwaarde om bij dit initiatief aan te sluiten.

ICT

De ICT-systemen Valkenburg en GuWi zijn identiek. Vaals hanteert een ander systeem. Er worden inspanningen geleverd om op dit terrein samen te werken. Een uniform beleid op het gebied van de informatievoorziening is tot stand gebracht in samenwerking met Vaals en Voerendaal. Het streven van GuWi is er op gericht om dit beleid ook in te voeren in Valkenburg.

Sociale dienst

In de voorbereidingen om te komen tot één regionale intergemeentelijke sociale dienst (Pentasz) heeft Valkenburg meegedaan. Omdat de toegevoegde waarde voor Valkenburg minimaal was en er geen sprake was van financiële voordelen, is Valkenburg uiteindelijk afgehaakt. Valkenburg heeft een eigen sociale dienst-functie waar de zaken goed op orde zijn. Er zit veel kennis en kunde. Verbreding van die kennis en kunde naar de overige “Pentasz-gemeenten” zou mooi zijn geweest.

Voorlopige conclusie

Samenwerking vereist regionaal denken. Dat betekent over de eigen schaduw heen stappen, “geven en nemen” oftewel “halen en brengen”. Aspecten als vertrouwen en respect zijn basisvoorwaarden. In de praktijk blijkt dit vaak tegen te vallen. De vraag die in dat kader vaak lokaal gesteld wordt is wat is de meerwaarde voor mijn gemeente? Ambtelijke samenwerking vindt onder andere zijn beperking in het al dan niet hebben van bestuurlijke consensus over wezenlijke zaken en projecten.

De organisatiestructuur en de bedrijfscultuur in GuWi en Vaals lijken veel op elkaar. Valkenburg is anders gestructureerd en georganiseerd. Valkenburg is meer traditioneel georganiseerd wat straks gevolgen heeft voor de samenwerking tussen GuWi, Vaals en Valkenburg. Dat levert wel eens praktische problemen op om elkaar te vinden in samenwerkingstrajecten. GuWi is voorstander van het “groei-model.” Langzaam maar zeker zal dit leiden tot formele samenwerkingsverbanden op diverse terreinen. Op dit moment wordt samengewerkt vanuit de collegiale gedachte, gebruik maken van elkaars kennis, kunde en ervaring. Met Vaals en op sommige terreinen met andere partners vindt dit op dit moment nadrukkelijker plaats dan met Valkenburg. Naar de reden daarvan kan ik alleen maar gissen.

De samenwerking tussen GuWi en Vaals is verder dan met Valkenburg. In het verleden heeft Valkenburg samenwerking gezocht met andere gemeenten. Nu is de focus gericht op Gulpen-Wittem en Vaals wat voor Valkenburgs’ bestuur en -organisatie een nieuwe periode inluidt.

Valkenburg aan de Geul,
7 mei 2009

Verslag geaccordeerd door de heer Bessems op 20 mei 2009.

Kort verslag overleg gemeente Valkenburg/Rekenkamercommissie op 27 mei 2009

Aanwezig:

Gemeente Valkenburg: de heren de Groot en Mennens (leden MT)
 Rekenkamercommissie: de heren Thuis en Havenith (onderzoekers) en Cobben (secretaris)

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden. Eén daarvan is de Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg. Dit gesprek is erop gericht om vanuit de positie van Valkenburg de gang van zaken rondom deze samenwerkingsvorm te bespreken. Ook andere samenwerkingsvormen met Vaals en GuWi komen aan de orde.

Oorsprong

Onder regime van het Gewest Maastricht en mergelland is 7 jaar geleden door BRO een regiovisie ontwikkeld. Daarmee is feitelijk niks gebeurd. Het Gewest wordt opgeheven en de regiovisie is van de baan. Op zich wordt dit door Valkenburg betreurd. Het Gewest wordt gezien als een platform om regionaal te overleggen over gemeente-overstijgende en daarmee heuvellandthema's. Het initiatief voor de Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg komt van de provincie Limburg. In het kader van de ontwikkeling van een Gebiedsvisie is verkend op welke wijze de regio de leef- en woonkwaliteit van de bewoners een impuls kan geven en de toeristisch-economische infrastructuur kan versterken. Dit past in het provinciale programma Investeren in Ruimte, op grond waarvan de provincie voor deze regio middelen ter beschikking stelt, op voorwaarde dat de gemeenten een-op-een co-financieren. Maastricht en Valkenburg zijn van oudsher de trekpaarden op het gebied van vrijetijdseconomie met het heuvelland als zeer belangrijk achterland. Inmiddels heeft Meerssen aangehaakt. De andere Heuvellandgemeenten kunnen aansluiten onder de voorwaarde dat hun projecten passen binnen de Gebiedsvisie. Het versterken van de toeristisch-economische infrastructuur in het heuvelland is daarbij een belangrijk criterium. De provincie wil de visie verder uitrollen over de gemeenten Gulpen-Wittem, Margraten, Vaals en Eijsden. Aanvankelijk is een extern procesmanager aangetrokken om de ontwikkelingen op de rails te zetten. Die fase is nu afgerond. Het kernteam, dat wekelijks bijeenkomt, is nu bezig met het verder voorbereiden van de af te sluiten samenwerkingsovereenkomst.

Organisatie

Er is geen formele overeenkomst die de samenwerking regelt. Er is wel een stuurgroep en een kernteam waarin de gemeenten en de provincie zijn vertegenwoordigd, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Er zijn raadsbijeenkomsten geweest met de deelnemende gemeenten, er worden collegebesluiten genomen en onlangs heeft de gemeenteraad van Valkenburg de Gebiedsvisie vastgesteld. Alle partijen zetten ambtelijke capaciteit in waarbij geen onderlinge verrekening plaatsvindt (gesloten beurzen).

Werkwijze

Een initiatief dat past in de Gebiedsvisie wordt besproken in het kernteam. De gemeente waar het initiatief ligt heeft daarbij de lead. Iedereen denkt mee. Er vindt uitwisseling van expertise plaats en er is geen sprake van concurrentie tussen de gemeenten. Men vult elkaar aan op basis van een gemeenschappelijk belang.

De verdeling van de middelen vindt plaats na een gemeenschappelijke optimalisering van een kosten-baten-analyse van het project. Over de dekking van het resterend bedrag wordt een voorstel aan de stuurgroep gedaan. Inclusief bijdrage van private partijen gaat het voor de gehele Gebiedsvisie om een bedrag van 700 miljoen euro.

Ervaring

Op ambtelijk niveau worden samenwerkingsverbanden gekoesterd. Er is sprake van vele voordelen. Bestuurlijk wordt daar anders over gedacht. Emotionele en politieke motieven blokkeren vaak een einddoel. Ambtelijk wordt ervoor gepleit om de inspanningen vooral te richten op een einddoel over bijvoorbeeld vijf jaar: fusie. Op dit moment is dit onbespreekbaar. Absolute voorwaarde daarbij is bestuurlijke dekking en die is er niet. Als tussenfase kan overwogen worden service-centra op te richten tussen gemeenten op terreinen waar snel winst te behalen is. Deze tussenfase vormt de opmaat naar fusie over een aantal jaren. Voorts is het evident dat de provincie in samenwerking met het rijk een visie ontwikkelt over de bestuurlijke setting in Zuid-Limburg.

Valkenburg aan de Geul,
27 mei 2009

Verslag geaccordeerd door de heren De Groot en Mennens op 4 juni 2009.

Kort verslag overleg gemeente Maastricht/Rekenkamercommissie op 7 mei 2009

Aanwezig:

Gemeente Maastricht: de heer Doelman, procesmanager GOMV vanuit Maastricht

Rekenkamercommissie: de heren Havenith (lid) en Cobben (secretaris)

Algemeen

De heer Doelman is procesmanager vanuit het Maastrichtse voor het project Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg. Als zodanig maakt hij onderdeel uit van het kernteam. In het kernteam zijn de deelnemende gemeenten en de provincie vertegenwoordigd. Het kernteam is verantwoordelijk voor de voorbereiding en de uitvoering van besluiten van de stuurgroep en voor de bestuurlijke en ambtelijke afstemming binnen de gemeenten en de provincie. De stuurgroep op haar beurt communiceert met de colleges van burgemeester en wethouders, gedeputeerde staten en met de gemeenteraden en provinciale staten.

Oorsprong

Het initiatief voor dit project komt van de provincie Limburg. In het kader van de ontwikkeling van een Gebiedsvisie is verkend op welke wijze de regio de leef- en woonkwaliteit van de bewoners een impuls kan geven en de toeristisch-economische infrastructuur kan versterken. Dit past in het provinciale programma Investeren in Ruimte, op grond waarvan de provincie voor deze regio middelen ter beschikking stelt, op voorwaarde dat de gemeenten een-op-een co-financieren. Maastricht en Valkenburg zijn van oudsher de trekpaarden op het gebied van vrijetijdseconomie met het Heuvelland als zeer belangrijk achterland.. Inmiddels heeft Meerssen aangehaakt. De andere Heuvellandgemeenten kunnen aansluiten onder de voorwaarde dat hun projecten passen binnen de Gebiedsvisie.. Het versterken van de toeristisch-economische infrastructuur in het heuvelland is daarbij een belangrijk criterium. Aanvankelijk is een extern procesmanager aangetrokken om de ontwikkelingen op de rails te zetten. Die fase is nu afgerond. Het kernteam, dat wekelijks bijeenkomt, is nu bezig met het verder voorbereiden van de af te sluiten samenwerkingsovereenkomst.

Projecten

Projecten die door deelnemers worden ingebracht worden in kernteam getoetst. , op basis van een aangeleverde businesscase. Via een MKBA-analyse wordt het project getoetst.. Naast enkele projecten in Maastricht is het Centrumplan Valkenburg vanaf het begin opgenomen in de Gebiedsontwikkeling. Elk project binnen de Gebiedsvisie heeft een eigen projectteam in de eigen organisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering.

Samenwerking

Maastricht kijkt positief aan tegen de samenwerkingspartners. De betrokkenheid van ambtenaren en bestuurders binnen de Gebiedsontwikkeling, die nu een klein jaar loopt, is groot. Maastricht is bereid de overige partners met haar expertise te faciliteren. Dat gebeurt al bij de ontwikkeling van het centrumplan Valkenburg.

Valkenburg aan de Geul,

8 mei 2009

Verslag geaccordeerd door de heer Doelman op 7 mei 2009.

Kort verslag overleg de heer Offermans/Rekenkamercommissie op 16 juni 2009

Aanwezig:

Gemeente Valkenburg:

de heer Offermans, voormalig hoofd personeel en organisatie

Rekenkamercommissie:

de heren Havenith en Thuis (onderzoekers) en Cobben (secretaris)

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden. Eén daarvan is de samenwerking op het terrein van personeel en organisatie met Nuth, welke samenwerking inmiddels is beëindigd.

Dit gesprek is erop gericht om vanuit de positie van Valkenburg de gang van zaken rondom deze samenwerkingsvorm te bespreken.

Oorsprong

10 Jaar geleden reeds werd gesproken over samenwerking in Zuid-Limburg. In dat kader lag er een perspectievennota 1996, een rapport van Van Naem & Partners en een eigen gemeentelijke nota van de heer Offermans. Die samenwerking had betrekking op allerlei terreinen, dus niet alleen personeel en organisatie. Toen is wel in eerste aanleg gekozen voor een inventarisatie van de samenwerkingsmogelijkheden op het terrein van personeel en organisatie. De heer Offermans werd projectleider. Uiteindelijk resteren slechts 2 gemeenten die mee wilden doen: Valkenburg en Nuth. De samenwerking was gericht op kwaliteitsverbetering, bundeling van krachten, verminderen kwetsbaarheid en efficiencyvoordelen. Men ging uit van een groeimodel. Valkenburg en Nuth zou beginnen, de voordelen kwamen in beeld en vervolgens was de verwachting dat meerdere gemeenten zouden aanhaken.

Resultaat

Er werd veel energie gestoken in dit samenwerkingsverband echter politiek bestuurlijk was er onvoldoende draagkracht. Bovendien was in Valkenburg op de werkvloer sprake van weerstand. De samenwerkingsvorm werd geconcretiseerd door koppeling van bestanden tussen beide gemeenten en door het parttime uitwisselen van personeel. De weerstand werd weliswaar weg genomen maar dit heeft niet geleid tot het doel wat voor ogen stond. Bovendien was al snel duidelijk dat in de concretisering geen sprake zou zijn van (geldelijke) efficiencyvoordelen. Wel degelijk zou sprake zijn geweest van uitvoeringsefficiency.

Toekomst

Het succes van samenwerking staat of valt met politiek bestuurlijke dekking. Het bestuur moet het heft in handen nemen en gezamenlijk met andere gemeenten een lijn uitzetten. Dan is er geen weg terug en kan geconcretiseerd worden. Bovendien moet de leidende rol van de gemeenteraad meer worden benadrukt. Die rol wordt in Valkenburg teveel door het dagelijks bestuur (college) uitgeoefend.

Overigens weet het bestuur in Valkenburg dat negatief naar hun wordt gekeken als het gaat om samenwerking.

Valkenburg aan de Geul,
16 juni 2009

Verslag geaccordeerd door de heer Offermans op 30 juni 2009.

Aanwezig:

Gemeente Nuth: de heer Stallenberg, hoofd personeel en organisatie Nuth

Rekenkamercommissie: de heren Thuis (onderzoeker) en Cobben (secretaris)

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden. Eén daarvan is de samenwerking op het terrein van personeel en organisatie met Nuth, welke samenwerkingsvorm inmiddels is beëindigd.

Dit gesprek is erop gericht om vanuit de positie van Nuth de gang van zaken rondom deze samenwerkingsvorm te bespreken.

Oorsprong

De heer Stallenberg geeft aan dat dit project onderdeel is van een groter geheel. Dat groter geheel betreft een voornemen tot een operationele samenwerking op diverse terreinen tussen de gemeenten Eijsden, Nuth, Valkenburg, Meerssen en Beek. Met name zou het daarbij moeten gaan om facilitaire samenwerking op uitvoeringsniveau. Daarmee werd beoogd de kwaliteit te verhogen, de continuïteit te waarborgen en geld te besparen. Het behaalde (financieel) voordeel zou vervolgens kunnen worden ingezet voor strategische ontwikkelingen, waaronder PenO. Met deze constructie zouden de vijf gemeenten op een budgettair neutrale wijze nieuwe ontwikkelingen kunnen oppakken.

Concretisering

Om hun moverende reden haken af de gemeenten Meerssen, Eijsden en Beek. Nuth en Valkenburg gaan verder op het terrein van personeel en organisatie. Al snel wordt vastgesteld dat tussen beide gemeenten een peno-samenwerking kan, maar dat die samenwerking in financieel opzicht weinig winst zal opleveren. Wel is winst te behalen in de aansturing en peno-functionaliteiten.

Aanvankelijk wordt besloten de peno-administratie van beide gemeenten te clusteren en centraal te laten lopen via de server in Valkenburg. Ook wordt afgesproken dat personeel van beide gemeenten voor een aantal dagdelen per week bij de samenwerkingspartner ter plekke gestationeerd wordt.

Resultaat

Bij de medewerkers personeel en organisatie van Valkenburg zat weerstand. Niet bij de medewerkers van Nuth. Wel werd vastgesteld dat de medewerkster van Nuth die enkele dagdelen fysiek in Valkenburg werkte op haar nieuwe plek steeds werd geconfronteerd met weerstand vanuit het Valkenburgse. Weerstand die niet gericht was tegen de collega uit Nuth, maar wel tegen de samenwerkingsplannen. Die weerstand uit Valkenburg werd als demotiverend ervaren in Nuth. In oktober 2007 werd deze samenwerkingsvorm beëindigd. Niet zo zeer als gevolg van de wens om het PenO- project te stoppen maar wel vanwege een bestuurlijk besluit om de gehele samenwerking (welke op dat moment op voorboden van een fusie gingen lijken) stop te zetten.

Ervaring

In Nuth wordt de samenwerking als positief ervaren; ook de ambtelijke procesgang om die samenwerking concreet gestalte te geven. Als struikelblok wordt het bestuur/politiek ervaren.

Er was politiek/bestuurlijk onvoldoende draagvlak. Het SETA-model wordt ervaren als een opstap richting gemeentelijke herindeling. Het ontbrak aan een bestuurlijke visie om samen te werken. Fusie/samenvoeging was geen thema.

Conclusie

Ook de samenwerkingsvormen op praktisch/operationeel niveau moeten bestuurlijk gedragen worden vanaf het begin. Voor Valkenburg zou een gestructureerd stappenplan, waarbij op geëigende momenten bestuursbesluiten worden genomen, zinvol kunnen zijn. Naar het oordeel van Nuth past deze werkwijze echter niet bij de aanpak die Valkenburg tot nu steeds heeft gehanteerd en ook past bij de Valkenburgse cultuur.

Valkenburg aan de Geul,
15 mei 2009

Verslag geaccordeerd door de heer Stallenberg op 2 juni 2009.

Aanwezig:

Commissie OR: de heren Alberts (Gulpen-Wittem) en Van Eijdsen (Valkenburg)

Rekenkamercommissie: de heren Thuis en Havenith (onderzoekers) en Cobben (secretaris)

Algemeen

De gemeenteraad Valkenburg aan de Geul heeft de rekenkamercommissie verzocht een onderzoek te doen rondom intergemeentelijke samenwerking. De gemeenteraad heeft in dat kader gevraagd specifiek te rapporteren over een drietal samenwerkingsverbanden.

Onderdeel van het onderzoek betreft het voeren van gesprekken met de nodige vertegenwoordigers uit de drie gemeenten Valkenburg, Vaals en Gulpen-Wittem. De OR van de drie gemeenten maken daar onderdeel van uit. De voorzitter van de OR Vaals is om haar moverende reden niet aanwezig bij dit gesprek.

Startnotitie

Over de startnotitie is geen overleg geweest met de OR met als motivering dat bespreking en besluitvorming over de startnotitie behoort tot het primaat van de gemeenteraden. De OR was wel graag betrokken bij de totstandkoming van de startnotitie maar dat is dus niet gebeurd. De notitie is wel in het bezit van de OR. De OR heeft de startnotitie voorgelegd aan een adviseur (Heijman). Zijn advies ontvangt de rekenkamercommissie.

Volgens de OR bevat de startnotitie thema's waarover OR-advies noodzakelijk is. In elk geval zullen de OR's negatief adviseren als ze geen rol krijgen in het verdere proces.

OR Gulpen-Wittem

De OR sluit niet de ogen voor samenwerking. Probleem blijft steeds behoud van de eigen identiteit. Regelingen in de drie gemeenten zijn niet identiek en er is geen enkele actie om regelingen te harmoniseren. Het Etil-rapport wordt in Gulpen-Wittem door de OR onderschreven. Samenwerking is de opmaat naar fusie. Verlies van identiteit van de afzonderlijke gemeenten is niet aan de orde. Een eerder fusieproces tussen de gemeente Gulpen en de gemeente Wittem geeft daar blijk van. Alle kernen hebben nog steeds hun eigen identiteit.

OR Valkenburg

80% van het personeel heeft gereflecteerd op de vraag over samenwerking. Die vraag werd positief beantwoord onder de voorwaarde dat ook op bestuurlijk/politiek niveau wordt samengewerkt. Het een kan niet zonder het ander.

In Valkenburg rijst de vraag of samenwerking tussen drie partners wel voldoende is om de bestuurskracht en efficiency te vergroten. Valkenburg shopt bij buurgemeenten en trekt zich vervolgens weer terug. Dat wekt argwaan en onvoldoende vertrouwen.

Toekomst

Het ontwikkelen van één gemeenschappelijke visie op hoofdlijnen is een absolute voorwaarde voor een goede start. Die gemeenschappelijke visie wordt gedragen door apparaat en door bestuur/politiek. Operationele vormen van samenwerking zijn zeer goed mogelijk. Beleidsmatige samenwerking is steeds een probleem. Dat probleem is niet meer aan de orde op het moment dat sprake is van één nieuwe gemeente. Als einddoel pleiten de OR's voor fusie in verschillende stappen: eerst harmoniseren van de regelgeving, vervolgens intensief samenwerken en de laatste fase is fusie.

Valkenburg aan de Geul,
16 juni 2009

Verslag geaccordeerd door de OR Gulpen-Wittem en OR Valkenburg op 29 juni 2009.

Bijlage 4
Raadsbesluit inzake startnotitie

Besluit Raad Valkenburg met betrekking tot de startnotie,
d.d. 29 juni 2009

A. In te stemmen met de visie, de beoogde resultaten, het programma, de randvoorwaarden, verwoord in de startnotitie en deze voorzoveel nodig vast te stellen.

B. De navolgende kaders vast te leggen voor de korte termijn:

- per 1 februari 2010 is sprake van een strategische Heuvellandagenda, die onderdeel uitmaakt van de Limburg agenda, waarin de beleidsonderdelen Natuur en Landschap en Toerisme en Recreatie zijn opgenomen.
- op 1 januari 2010 krijgt de raad een voorstel voorgelegd, dat behelst een gezamenlijke procesaanpak waarmee vorm en inhoud wordt gegeven aan het activeren van de zelfsturing van de bewoners van een kern.
- op 1 februari 2010 heeft een vergelijking en herijking van het beleidsveld Jeugd- en Jongerenwerk plaatsgevonden.
- op 1 februari 2010 zijn op het beleidsterrein WMO de verordeningen op elkaar afgestemd, wordt gebruik gemaakt van elkaars kennis en personele inzet en is sprake van gezamenlijke regie op de inkoop van WMO-producten en diensten.
- op 1 februari 2010 zijn de mogelijkheden van samenwerking op het beleidsveld Sociale Wetgeving en Arbeidsparticipatie verkend.
- op 1 september 2009 zijn de raadsagenda's en de strategische visies van de drie verschillende gemeenten vergeleken en op basis hiervan zijn door de colleges keuzes gemaakt over de onderwerpen waarvoor vergelijking en herijking van beleid plaats vindt met het oog op gezamenlijke uitvoering.
- op 1 februari 2010 krijgt de raad een voorstel voorgelegd, waarin de gewenste organisatie van de taakvelden personeel en organisatie (incl. personeels- en salarisadministratie), Belastingen/WOZ, Documentaire Informatievoorziening, Communicatie, Inkoop en Aanbesteding, ICT (Informatie- en communicatieTechnologie) en Juridische Zaken is uitgewerkt.
- vanaf 1 september 2009 zullen de gemeenten gebruik gaan maken van elkaars beleidsmedewerkers, die in dienst van de drie gemeenten zijn. Deze zullen op termijn opdrachtgericht aangestuurd worden.

C. (procesmatig) voor de samenwerking gezamenlijk met de beoogde samenwerkende gemeenten een budget te creëren van € 150.000,- en daartoe voor het eigen aandeel een krediet beschikbaar te stellen ter grootte van € 50.000,-,

D. het college de bevoegdheid en verantwoordelijkheid te geven in samenwerking met de colleges van de beoogde samenwerkende gemeenten om die zaken te regelen, die voor uitvoering van deze beslispunten van belang zijn.

Bijlage 5 Startnotitie Samen Sterk

Startnotitie Samen sterk

Samenwerking Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul

Inleiding

Drie gemeenten, één uitdaging

De parels van het Heuvelland slaan de handen ineen

Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul. Drie gebieden met veelal identieke vraagstukken, dezelfde uitdagingen, dezelfde kansen. Drie besturen die dichtbij de burger willen staan, met een opgave die gebiedsoverschrijdend is. Drie gemeenten in het toeristisch-recreatieve Heuvelland, die inzien dat veel potentieel onbenut blijft, dat samenwerking een efficiënte en effectieve weg is tot het bereiken van de individuele en gezamenlijke doelen.

Drie gemeenten, één uitdaging: met behoud van de eigen identiteit, autonomie, eigenheid en kleinschaligheid, presteren op hoog niveau op alle gebied; welzijn, werkgelegenheid, stedelijke ontwikkeling, landschap, economie en toerisme.

Drie gemeenten, die **het takenpakket** dat het rijk delegeert, **zien groeien**. Denk maar aan de Wet Werk en Bijstand, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de nieuwe Wet Sociale Werkvoorziening en de Wet op de ruimtelijke Ordening. En het eind is nog niet in zicht. In het programma 'De eerste overheid' van de Commissie van Aartsen worden nog meer taken naar de gemeenten geschoven.

In de Code Interbestuurlijke verhoudingen (2005) hebben rijk, provincies en gemeenten afspraken gemaakt over de nieuwe taakverdeling. De VNG heeft de code overgenomen in haar manifest (2006) en de Raad van State toetst nieuwe wetgeving hieraan. In de toekomst zal de gemeente nog meer taken toebedeeld krijgen.

Intensieve samenwerking betekent gebruik maken van elkaars sterkten en een vangnet bieden voor ieders zwakten. Het geeft de mogelijkheid (specialistische) kennis en vaardigheden breder in te zetten, continuïteit en professionaliteit te waarborgen en slagkracht te vergroten. Wij willen de kracht van de kleinschaligheid activeren en beter benutten.

Samen zijn we sterker, veel meer dan de som van de individuele gemeenten.

Synergie op gemeenteniveau. Voor een krachtig, florerend, bijzonder stukje Heuvelland.

De beoogde resultaten

Hoofddoel: drie autonome, ambitieuze, flexibel opererende gemeenten die door intensief samen te werken een hoger niveau van dienstverlening bereiken, meer slagkracht genereren en adequater kunnen inspelen op nieuwe uitdagingen.

Afgeleide doelen

In het proces van samenwerking komen de drie gemeenten tot verdere uitwerking van het hoofddoel. Deze afgeleide doelen zijn evalueerbaar, resultaatgericht en aansprekend naar de burgers te communiceren. Deze doelen hebben in ieder geval betrekking op:

- 1) Behoud en versterking van het unieke heuvellandschap, een goed woon- en werkklimaat, goede bereikbaarheid en het versterken van de lokale economie, onder meer via toerisme- en recreatie, agrarische sector en kennisintensieve product- en dienstverlening; alsmede het inspelen op kansen in de regio.

- 2) Het activeren van het zelf organiserend en zelfbeschikkend vermogen van de inwoners van de kernen gericht op versterken van de leefbaarheid en de vitaliteit van de kernen.
- 3) Het optimaliseren van de dienstverlening aan de inwoners door effectief en efficiënt te organiseren.

Uitgangspunt bij het realiseren van deze doelen:

De samenwerking is gericht op de versterking van de eigen identiteit. De samenwerkende gemeenten zijn bereid invloed te delen en krachten te bundelen waar dit nodig is om gezamenlijke ambities op een hoger plan te krijgen en deze ook werkelijk te realiseren. Om dit mogelijk te maken, is de samenwerking er daarom tevens op gericht de Heuvellandregio als krachtige speler in de regio op de kaart zetten.

Het programma: samenwerking op drie domeinen

In de beleidsprogramma's en de strategische visies van de drie gemeenten is intergemeentelijke samenwerking opgenomen als algemeen uitgangspunt. Samenwerking is het middel om de bestuurs- en de slagkracht van de drie gemeenten te vergroten. Op 28 maart jl. hebben de drie gemeenteraden dit onderwerp verder uitgewerkt. Het verslag van deze raadsbijeenkomst is gemaakt door Partners & Pröpper en is de basis voor dit raadsvoorstel.

De samenwerking zal plaatsvinden langs drie lijnen:

- Domein 1: regionale beleidsafstemming
- Domein 2: gezamenlijke beleidsuitvoering
- Domein 3: het delen van hulpbronnen

Domein 1: regionale beleidsafstemming, sturing vanuit de Heuvellandagenda.

Het doel van dit domein is met name gelegen in het ontwikkelen van strategische slagkracht. Afstemming van strategisch beleid en gezamenlijke strategie-ontwikkeling, in relatie tot de provincie, de Euregio en het rijk staan hierin centraal.

De Limburg Agenda van de provincie omvat de strategische opgaven die cruciaal zijn voor de ontwikkeling van Limburg op de langere termijn. In de Heuvellandagenda worden de strategische opgaven voor het Heuvelland uitgewerkt. De Heuvellandagenda dient opgenomen te worden in de Limburg agenda. De opgave is dus tweeledig. Enerzijds de opgave om tot een inhoudelijke Heuvellandagenda te komen en anderzijds de opgave om deze agenda te positioneren.

Met andere woorden, wij, de drie gemeenten, willen trekker zijn voor het tot stand komen van een Heuvellandagenda. Daarnaast willen wij betrokken worden bij de planvorming en uitvoering van de Limburg agenda, waarin de Heuvellandagenda is opgenomen. Uiteraard wordt in de Heuvellandagenda ook een relatie gelegd met de Versnellingsagenda.

Voor het voorbereiden en uitvoeren van beleid nemen we direct of indirect deel aan bestaande provinciale bestuurlijke en ambtelijke overlegstructuren, zoals het Regio-overleg en het Stedelijk Netwerk. Wij treden hierin gezamenlijk en actief op ten faveure van ons gezamenlijk doel: een vitaal, aantrekkelijk woon- en werkgebied voor huidige inwoners en potentieel hoogwaardige werknemers in de kennisintensieve economie, met volop werkgelegenheid, goede bereikbaarheid, een florerende toeristisch-recreatieve en agrarische sector en met een 5-sterren landschap als basiskapitaal en decor.

In de regionale beleidsafstemming (Heuvellandagenda) zullen wij ons focussen op:

Het verfraaien en instandhouden van ons unieke basiskapitaal Natuur en landschap. Met de eigen landschapsvisies van de drie gemeenten als basis zullen we het beleid waar mogelijk op elkaar afstemmen. Hierbij zoeken we aansluiting bij het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Wij creëren een eigen, herkenbaar gezicht voor dit unieke gebied, waarmee het als samenhangend gebied voor de bezoekers en de inwoners aantrekkelijk blijft en wordt. Daarbij spelen wij in op nieuwe ontwikkelingen en pakken we

kansen om de werkgelegenheid en de leefbaarheid te behouden en te vergroten. Hierbij richten wij ons onder andere op het programma **Toerisme en recreatie**. Door het samenbundelen van krachten zijn we beter in staat om onze positie als toeristisch recreatief gebied te versterken. Waar mogelijk zoeken we aansluiting bij andere initiatieven op regionaal (Branding Zuid-Limburg) en provinciaal niveau. Nauwe samenwerking met ondernemers en de VVV is uiteraard onlosmakelijk verbonden met het behalen van onze doelen.

Resultaat:

Per 1 februari 2010 is sprake van een strategische Heuvellandagenda, die onderdeel uitmaakt van de Limburg agenda, waarin de beleidsonderdelen Natuur en Landschap en Toerisme en Recreatie zijn opgenomen.

Domein 2: gezamenlijke beleidsuitvoering, besturen dicht bij en met de burger.

In dit domein is het “als bestuur dicht bij de burger staan” het meest merkbaar. Dit uitgangspunt staat dan ook bij gezamenlijke beleidsuitvoering en dienstverlening.

Vergelijking en herijking van het beleid

Om tot gezamenlijke beleidsuitvoering te komen is het nodig het beleid te vergelijken en te herijken. Dit vindt plaats aan de hand van de volgende stappen:

- 1) Het vergelijken van beleid en het gezamenlijk benoemen van een gemeenschappelijke noemer.
- 2) Het gezamenlijk in kaart brengen van verschillen die er niet toe doen en het voor deze punten ontwikkelen van een gemeenschappelijke lijn.
- 3) Het gezamenlijk in kaart brengen van verschillen die er wel toe doen en het gezamenlijk zoeken naar wegen om aan deze verschillen op een goede manier recht te doen.

Daar waar sprake is van onderlinge verschillen, worden aan de raden keuzes voorgelegd. De uitkomst hiervan kan zijn synchronisatie of handhaving van couleur locale.

We zetten als eerste stappen concreet op de volgende beleidsterreinen in.

1. **Het verhogen van de leefbaarheid en vitaliteit in de kernen door** het activeren en bevorderen van **zelfsturing** bij inwoners van een kern is een van de speerpunten van beleid. Beoogde effecten zijn het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving, het creëren van vitale voorzieningen per kern, het afstemmen van de woningbouwagenda en het bevorderen van de sociale samenhang met als uitgangspunt, dat de burger zelf weet welke knelpunten er spelen in zijn omgeving en deze, samen met de gemeente, kan oplossen.

In dit kader starten wij met het formuleren van een gezamenlijke procesaanpak waarmee vorm en inhoud wordt gegeven aan het activeren van de zelfsturing van de bewoners van een kern.

Nadat het proces en de structuur zijn ingericht, waarmee de zelfsturing vorm en inhoud wordt gegeven, zullen wij ons, daar waar behoefte is, richten op vergelijking en herijking van het beleid. Zo kan een gezamenlijk beleid op integrale veiligheid worden ontwikkeld.

Andere beleidsvelden, die wij prioriteren in de vergelijking en herijking van het beleid zijn:

2. **Jeugd- en jongerenwerk**. Wij staan voor een belangrijk deel voor dezelfde uitdagingen en opgaven. Dit beleidsterrein is ook nauw verbonden met het onder punt 1. omschreven werkgebied en zal bijna zeker uit de agenda's per kern naar voren komen: verhogen van de leefbaarheid en vitaliteit door zelfsturing. Samenwerking in beleidsuitvoering – na vergelijking en herijking van

beleid - ligt voor de hand.

3. **Wmo.** De voorbereiding, uitvoering en invulling van de Wet maatschappelijke ondersteuning zijn bij uitstek geschikt om gezamenlijk op te pakken. Wij gaan verordeningen afstemmen, gebruik maken van elkaars kennis en personele inzet, samen de inkoop van Wmo-producten en diensten regelen, enz.
4. **Sociale wetgeving en arbeidsparticipatie.** Op dit beleidsterrein worden de mogelijkheden van samenwerking verkend.
5. Last but not least zullen wij de raadsagenda's, de strategische visies en andere relevante beleidsdocumenten voor 2009 naast elkaar leggen om te bezien welke beleidsterreinen nog meer geprioriteerd kunnen worden in de vergelijking en herijking van het beleid met het oog op gezamenlijke uitvoering.

Resultaat:

1. Op 1 januari 2010 krijgt uw raad een voorstel voorgelegd, dat behelst een gezamenlijke procesaanpak waarmee vorm en inhoud wordt gegeven aan het activeren van de zelfsturing van de bewoners van een kern.
2. Op 1 februari 2010 vindt gezamenlijke beleidsuitvoering op het beleidsveld Jeugd- en Jongerenwerk plaats op basis van een herijking en vergelijking van het beleid.
3. Op 1 februari 2010 zijn op het beleidsterrein WMO de verordeningen op elkaar afgestemd, wordt gebruik gemaakt van elkaars kennis en personele inzet en is sprake van gezamenlijke regie op de inkoop van Wmo-producten en diensten.
4. Op 1 februari 2010 zijn de mogelijkheden van samenwerking op het beleidsveld Sociale Wetgeving en Arbeidsparticipatie verkend.
5. Op 1 september 2009 zijn de raadsagenda's en de strategische visies van de drie verschillende gemeenten vergeleken en zijn op basis hiervan door de colleges keuzes gemaakt voor de onderwerpen waarop vergelijking en herijking van het beleid moet plaatsvinden met het oog op gezamenlijke uitvoering.

Domein 3: Het delen van hulpbronnen, effectieve en efficiënte dienstverlening aan de burgers.

Dit domein is voor de eigenheid en identiteit van de gemeenten/kernen het minst relevant. Daarom staan hier het bereiken van efficiency en effectiviteit als doelen centraal.

Wij gaan voor brede samenwerking op veel thema's. Het naar elkaar toegroeien van de drie organisaties is dan een voorwaarde. Gestart wordt met de activiteiten, afdelingen/diensten/sectoren die de primaire processen ondersteunen.

1. **Het perspectief is dat alle activiteiten**, die gericht zijn op ondersteuning van de organisatie, **worden geïntegreerd**. Dit kan zijn decentraal, waarbij de systemen aan elkaar verbonden zijn, of centraal. Wij gaan hier stap voor stap te werk. Het zal een proces zijn van op een natuurlijke manier naar elkaar toegroeien. Het management heeft de taak erop toe te zien dat randvoorwaarden geschapen worden en tempo in de voortgang blijft.
Wij starten met het inrichten van overlegtafels voor Personeel en Organisatie (incl. personeels- en salarisadministratie), Belastingen/WOZ, Documentaire Informatievoorziening, Communicatie, Inkoop en Aanbesteding, ICT en Juridische Zaken.
2. Wij gaan gebruik maken van elkaars beleidsmedewerkers, die in dienst van de drie gemeenten zijn. Deze zullen op termijn opdrachtgericht aangestuurd worden.

Resultaat:

1. Op 1 februari 2010 krijgt uw raad een voorstel voorgelegd, waarin de gewenste organisatie van de taakvelden Personeel en Organisatie (incl. personeels- en salarisadministratie), Belastingen/WOZ, Documentaire Informatievoorziening, Communicatie, Inkoop en Aanbesteding, ICT en Juridische Zaken is uitgewerkt.
2. Vanaf 1 september 2009 gaan wij gebruik maken van elkaars beleidsmedewerkers. Deze zullen op termijn opdrachtgericht aangestuurd worden.

Het proces van samenwerking

Het proces is al gestart en wordt geïntensiveerd met besluitvorming over onderhavige startnotitie door de drie gemeenteraden.

Op onderdelen zal externe ondersteuning en begeleiding ingezet worden.

De vorm waarin de samenwerking wordt gegoten, is gericht op drie autonome, ambitieuze, flexibel opererende gemeenten die door intensief samen te werken een hoger niveau van dienstverlening bereiken, meer slagkracht genereren en adequater kunnen inspelen op nieuwe uitdagingen.

Bij de uitwerking van de drie domeinen zullen burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven, enz. waar mogelijk betrokken worden. De manier waarop dit gebeurt, zal onderdeel uitmaken van het hieronder genoemde communicatieplan.

Voor de communicatie naar de burgers en de organisatie wordt door de communicatiemedewerkers van de drie gemeenten een communicatieplan opgesteld. In dit plan zal ingegaan worden op het informeren van alle belanghebbende partijen, zoals raden, colleges, burgers, maatschappelijk middenveld, medewerkers, enz.

3.1 Randvoorwaarden en kritische succesfactoren**Met betrekking tot de samenwerking**

1. Naast behoud van eigen identiteit is er ook bereidheid tot delen van invloed. Door vanuit een gezamenlijk perspectief te denken en te handelen zijn partijen gericht op krachten bundelen en het realiseren van gezamenlijke ambities.
2. De samenwerking is niet vrijblijvend en vindt plaats op basis van gelijkwaardigheid en wederzijds vertrouwen. Gecommitteerd handelen blijkt uit doen en samen aan de slag.
3. Bij het vormgeven van de samenwerking wordt onderscheid gemaakt tussen operationeel/tactisch en strategisch samenwerken.
4. De inhoud gaat voor de vorm; de samenwerking is gericht op het behalen van een duidelijke meerwaarde. Wat daarbij beter centraal kan, doen wij centraal.

Met betrekking tot relatie met de burger

1. De burger staat centraal en niet de gemeentelijke organisatie.
2. Het bestuur en dienstverlening blijven dichtbij de burger en leveren maatwerk.
3. De dienstverlening is van hoog niveau en vraaggericht.
4. Behoud van eigen identiteit en eenheid van de samenleving.

3.2 De werkorganisatie

We hanteren geen organisatieperspectief, maar een inhoudelijk perspectief. Dus geen universele mal, maar maatwerk in inrichting en vormgeving van de samenwerking rond inhoudelijke taken. De samenwerking geven we vorm als verlengd lokaal bestuur, waarbij de raden het eigen beleid blijven bepalen. De samenwerking krijgt vorm langs de sporen: wederzijds vertrouwen, een flexibele, dynamische inrichting van de vorm, continue overleg, evaluatie en bijstelling.

In het vervolgproces hebben de diverse partijen in principe dezelfde rollen en verantwoordelijkheden als

nu.

De gemeenteraden zijn de bestuurlijke opdrachtgevers. Zij bepalen door middel van het vaststellen van deze startnotitie aan het begin van de samenwerking de doelen, de uitgangspunten en de eerste resultaten. Per domein worden, daar waar nodig, kadernota's ontwikkeld, die ter besluitvorming aan de gemeenteraden worden voorgelegd.

De **colleges van burgemeester en wethouders** zijn de bestuurlijke opdrachtnemers en hebben de verantwoordelijkheid samenwerkingsvoorstellen voor te bereiden en daarna de samenwerking verder vorm en inhoud te geven. Na definitieve besluitvorming door de raden hebben de colleges bovendien de taak om de gemeenteraden minimaal 1x per half jaar te informeren over de voortgang. Startnotities op het niveau van uitwerking van de kadernota's en projectplannen hebben het karakter van uitvoeringsnota's en worden op collegeniveau vastgesteld.

In aanvulling hierop zijn in een gecombineerde raadsvergadering op 17 juni de volgende lijnen uitgezet voor een goede organisatie van het proces en het onderlinge samenspel tussen de raden en de colleges:

1) Raad en college werken transparant en op constructieve wijze samen:

- Het college is er alert op de actieve informatieplicht richting de raden goed in te vullen.
- De raden zijn betrokken en komen regelmatig bijeen in besluitvormende bijeenkomsten, themadiscussies en werkbezoeken.
- De raden stellen zich actief op en er is alle ruimte voor alternatiesuggesties, aanvullingen en verbeteringen

2) De griffiers hebben een belangrijke rol in het proces en vormen tussen raad en college een belangrijke spilfunctie om een goed proces uit te lijnen. De opgave hierin is dat raad en college (en organisatie) op tijd, op goede wijze en in goed samenspel in actie kunnen komen – ieder vanuit hun eigen rol- en verantwoordelijkheid.

3) Het college maakt in samenspraak met de griffiers goede procesplannen voorafgaande aan kaderstellende nota's. Dit moet het mogelijk maken dat de raad in een vroege fase van het proces in beeld kan komen en daar waar nodig voorafgaande aan besluitvorming zijn volksvertegenwoordigende kan oppakken. De raad kan zodoende goed peilen wat er in de samenleving leeft en zo tot een zorgvuldige afweging en besluitvorming komen.

4) Besluitvorming door de gemeenteraden over alle belangrijke zaken rond regionale samenwerking vindt altijd plaats in een gezamenlijke vergadering.

5) De organisatie van het samenwerkingsproces wordt gefaciliteerd en op goede wijze ingericht om een transparant, slagvaardig en efficiënt samenwerkingsproces te bevorderen. Een mogelijkheid hiertoe die nader onderzocht wordt is het inrichten van een gezamenlijke website met daarop een gemeenschappelijke agenda, nieuwsberichten, gemeenschappelijke werkruimten en documenten, etc.

6) Om het proces van samenwerking te bevorderen, wordt de mogelijkheid van een fonds onderzocht voor frictiekosten als het gaat om personele inzet – in situaties dat kosten onevenwichtig worden verdeeld.

Tijdsplanning

De concept- startnotitie is n een bijeenkomst van de drie gemeenteraden besproken op 17 juni 2009. De behandeling in de afzonderlijke gemeenteraden van de definitieve startnotitie is voorzien in de maanden juni en juli.

In de bijlage treft u de tijdsplanning aan.

Financiering

De kosten die nu in eerste instantie worden gemaakt, betreffen de begeleiding door externe deskundigen. De stuurgroep bepaalt op welke fronten externe ondersteuning dan wel expertise wordt ingehuurd.

Wij stellen u voor om voor de samenwerking een totaal krediet beschikbaar te stellen ter grootte van €

150.000,- (€ 50.000,- per gemeente). De voorzitters van de colleges zullen de provincie benaderen voor een aanvullende financiële bijdrage. De inzet is cofinanciering op basis van 1:1. Succes genereert een totaalbudget van € 300.000,-

Tot slot

We hebben dezelfde doelen, dezelfde ambities, dezelfde taken, kansen en bedreigingen.

Samenwerken is logisch en noodzakelijk. Alleen door het bundelen van krachten kunnen we de uitdagingen die voor ons liggen aan. Is het mogelijk onze eigen identiteiten en kleinschaligheid veilig stellen en in te zetten als sterkte, in plaats van het te zien als bedreiging.

Laten we onze gemeenten gezamenlijk op een hoger plan tillen. Wat voor een kleine gemeente alleen onmogelijk lijkt, is voor drie gemeenten een haalbaar doel.

Samen zijn we sterk. Zoveel sterker dan alleen.

We hebben nu de kans!

Voorstel

Wij stellen uw raad op grond van de uitgangspunten van deze startnotitie het volgende voor:

- a. Akkoord te gaan met de visie, de beoogde resultaten, het programma, de randvoorwaarden, enz. van bijgaand raadsvoorstel en dit te bekrachtigen met dit besluit.
- b. Kaderstellend te bepalen dat per 1 februari 2010 sprake is van een strategische Heuvellandagenda, die onderdeel uitmaakt van de Limburg agenda, waarin de beleidsonderdelen Natuur en Landschap en Toerisme en Recreatie zijn opgenomen.
- c. Kaderstellend te bepalen dat uw raad op 1 januari 2010 een voorstel krijgt voorgelegd, dat behelst een gezamenlijke procesaanpak waarmee vorm en inhoud wordt gegeven aan het activeren van de zelfsturing van de bewoners van een kern.
- d. Kaderstellend te bepalen dat op 1 februari 2010 vergelijking en herijking van het beleidsveld Jeugd- en Jongerenwerk heeft plaatsgevonden.
- e. Kaderstellend te bepalen dat op 1 februari 2010 op het beleidsterrein WMO de verordeningen op elkaar afgestemd, gebruik wordt gemaakt van elkaars kennis en personele inzet en sprake is van gezamenlijke regie op de inkoop van Wmo-producten en diensten.
- f. Kaderstellend te bepalen dat op 1 februari 2010 de mogelijkheden van samenwerking op het beleidsveld Sociale Wetgeving en Arbeidsparticipatie zijn verkend.
- g. Kaderstellend te bepalen dat op 1 september 2009 de raadsagenda's en de strategische visies van de drie verschillende gemeenten zijn vergeleken en op basis hiervan door de colleges keuzes zijn gemaakt over de onderwerpen waarvoor vergelijking en herijking van beleid plaats vindt met het oog op gezamenlijke uitvoering.
- h. Kaderstellend te bepalen dat op 1 februari 2010 uw raad een voorstel krijgt voorgelegd, waarin de gewenste organisatie van de taakvelden Personeel en Organisatie (incl. personeels- en salarisadministratie), Belastingen/WOZ, Documentaire Informatievoorziening, Communicatie, Inkoop en Aanbesteding, ICT en Juridische Zaken is uitgewerkt.
- i. Kaderstellend te bepalen dat wij vanaf 1 september gebruik gaan maken van elkaars beleidsmedewerkers, die in dienst van de drie gemeenten zijn. Deze zullen op termijn opdrachtgericht aangestuurd worden.
- j. Wij stellen u voor om voor de samenwerking een totaal krediet beschikbaar te stellen ter grootte van € 150.000,-, hetgeen impliceert € 50.000,- per gemeente.

- k. De drie colleges de bevoegdheid en verantwoordelijkheid te geven om die zaken te regelen, die voor uitvoering van deze beslispunten van belang zijn.

Bijlagen:

- tijdplanning
- organogram

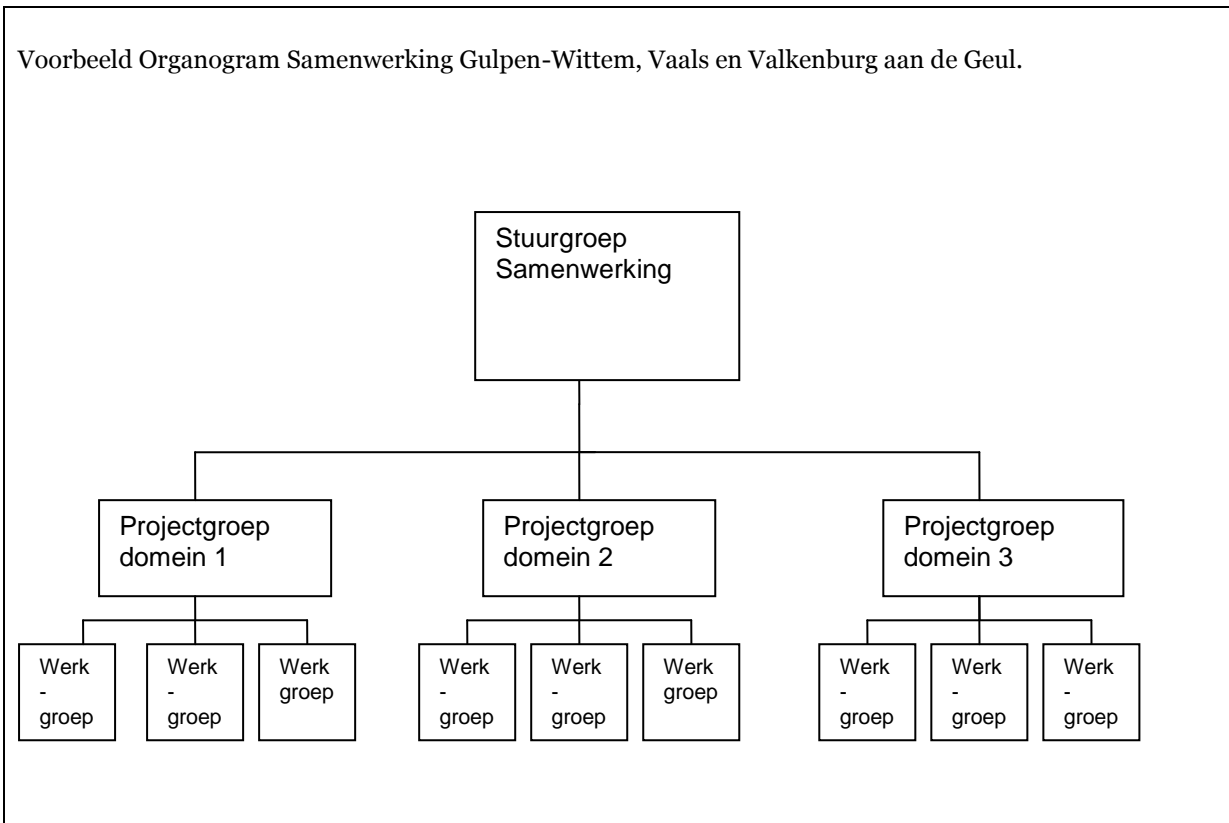

Schematisch overzicht tijdsplanning concrete activiteiten

1 januari 2010	Een raadsvoorstel, dat behelst een gezamenlijke procesaanpak waarmee vorm en inhoud wordt gegeven aan het activeren van de zelfsturing van de bewoners van een kern.
1 februari 2010	Een strategische Heuvellandagenda, die onderdeel uitmaakt van de Limburg agenda, waarin de beleidsonderdelen Natuur en Landschap en Toerisme en Recreatie zijn opgenomen.
1 februari 2010	Een raadsvoorstel over gezamenlijke uitvoering op het beleidsveld Jeugd- en Jongerenwerk op basis van vergelijking en herijking van het beleid.
1 februari 2010	Een raadsvoorstel met betrekking tot het beleidsterrein WMO, waarin de verordeningen op elkaar afgestemd, gebruik wordt gemaakt van elkaars kennis en personele inzet en sprake is van gezamenlijke regie op de inkoop van Wmo-producten en diensten.
1 februari 2010	Een raadsvoorstel, waarin de mogelijkheden van samenwerking op het beleidsveld Sociale Wetgeving en Arbeidsparticipatie zijn verkend.
1 februari 2010	Een raadsvoorstel, waarin de gewenste organisatie van de organisatie-eenheden Personeel en Organisatie (incl. personeels- en salarisadministratie), Belastingen/WOZ, Documentaire Informatievoorziening, Communicatie, Inkoop en Aanbesteding, ICT en Juridische Zaken is uitgewerkt.
1 sept. 2009	Per 1 september 2009 zijn de raadsagenda's en de strategische visies van de drie verschillende gemeenten vergeleken en hebben de colleges op basis hiervan door de colleges keuzes gemaakt over de onderwerpen waarvoor vergelijking en herijking van beleid plaats vindt met het oog op gezamenlijke uitvoering.
1 sept. 2009	Per 1 september gaan wij gebruik maken van elkaars beleidsmedewerkers, die in dienst van de drie gemeenten zijn. Deze zullen op termijn opdrachtgericht aangestuurd worden.

Voorbeeld Organogram Samenwerking Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul.

Bijlage 6 Geraadpleegde literatuur

Bedrijfskunde de Basis, Alblas, G, c.s., (2007). Derde druk. Wolters-Noordhoff, Groningen

Bestuurlijke samenhang in het Limburgse Heuvelland, Perspectievennota, mei 1996, Bureau Winter & Schuiling

City of wellness in the heart of Europe, ZKA Consultants & Planners, september 2008

Communicatie Hart voor Valkenburg, Gemeente Valkenburg aan de Geul, maart 2009

Diverse artikelen, Dagblad De Limburger / Limburgs Dagblad

Doel of middel? Intergemeentelijke samenwerking door de gemeente Gulpen-Wittern, juli 2007, rekenkamercommissie Zuid-Limburg

Duurzaam versterken en ontwikkelen, Strategische visie 2009 – 2020, Gemeente Gulpen-Wittern

Een goede buur of een verre vriend? De samenwerking tussen Eijsden en Margraten in de startblokken, februari 2007, rekenkamercommissie Zuid-Limburg

Eén groene weldadige stad, Visie Gebiedsontwikkeling Maastricht\Meerssen\Valkenburg aan de Geul, GOMMV, maart 2009

Evaluatierapport Samenwerking Stuurgroep intergemeentelijke samenwerking Hillegom Lisse Noordwijkerhout, november 2007

Handreiking 'Samenwerken is een kunst', Cultuurplein.nl

Innovatief samenwerken in het BEL-model. Over de samenwerking tussen de gemeenten Blaricum, Eemnes en Laren, InAxis, commissie innovatie openbaar bestuur en WagenaarHoes Organisatieadvies.

Intergemeentelijke samenwerking in nieuw perspectief, Laurens Zwaan

Kansen en bedreigingen bij intergemeentelijke samenwerking, Overheidsmanagement, Citea, juni 2009

Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse, Kenniscentrum MKBA

Model Ten Boer - Groningen, november 2005, Gemeente Ten Boer

Programmabegroting 2009, Gemeente Gulpen-Wittern

Programmabegroting 2009, Gemeente Vaals

Programmabegroting 2009 – 2012, Gemeente Valkenburg aan de Geul

Projectmanagement. Grit (2000), Wolters- Noordhoff, Groningen

Projectmatig werken, makkelijker gezegd dan gedaan, Rekenkamercommissie Gemeente Gennepe, juni 2008

Raadsnota's, raadsvoorstellen, raadsbesluiten, Gemeente Valkenburg aan de Geul

Projectmatig werken, Wijnen, c.s., (2001), Het Spectrum, Utrecht

Samenwerken volgens het SETA-concept als vorm van shared services, Prof. dr. A.F.A. Korsten, 2004

Succesfactoren van intergemeentelijke samenwerking op economisch gebied, handreiking voor lokale bestuurders, 2004, Vereniging Nederlands Gemeenten (VNG)

Toekomstvisie 2030, april 2007, Gemeente Valkenburg aan de Geul

Trendstudie – Samenwerking decentrale overheden, Partners + Pröpper, augustus 2005

Van Wisselende Contacten naar een Ge(s)laagd Stramien, Gemeente Beek, april 2005

Verlegd of verlengd lokaal bestuur in de Alblasserwaard, Regionale Rekenkamer Vijfheerenland, april 2008
Alblasserwaard-Vijfheerenland

Verslagen regionale bijeenkomsten Samenwerking Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul, 28 maart 2009 en 17 juni 2009, Partners en Pröpper, Vught

Bijlage 7 Overzicht eerdere onderzoeken rekenkamercommissie

2006	Nuth	Onder de loep	Declaratiegedrag in de gemeente Nuth
2006	Gulpen-Wittern	Tere plekken	Integriteit en wegwerkzaamheden aan de Slenakerweg in Gulpen-Wittern
2006	Meerssen	In de Meerssense maat	Onderzoek naar de organisatieontwikkeling van de gemeente Meerssen 1993-2006
2007	Eijsden	Een goede buur of een verre vriend	De samenwerking tussen Eijsden en Margraten in de startblokken
2007	Eijsden	Vooronderzoek naar de financiering van het centrumplan in de gemeente Eijsden	
2007	Gulpen/Wittern	Kompas of glazen bol?	Onderzoek naar het sturingsinstrumentarium van de gemeente Gulpen-Wittern
2007	Gulpen-Wittern	Doel of middel?	Intergemeentelijke samenwerking door de gemeente Gulpen-Wittern
2007	Valkenburg	Een geschenk uit de hemel	De samenwerking tussen Valkenburg aan de Geul en 3W
2008	Beek	Elk uur telt	Inhuur van extern advies voor de gemeente Beek
2008	Nuth	Voor het goede doel	Doelmatig en doeltreffend sportaccommodatiebeleid voor de gemeente Nuth
2009	Gulpen-Wittern	Van de grond gekregen	Grondexploitatie in Gulpen-Wittern nader onderzocht
2009	Eijsden	Met de knip op de beurs	Doelmatigheid van het accommodatiebeleid in Eijsden

2009	Meerssen	Vijf kanten van Pentasz	Functioneren van de regionale sociale dienst Pentasz vanuit Meerssens perspectief
2009	Beek	Met of zonder schone lei ?	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Beek

Bijlage 7 rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie bestaat uit:

ir. P.T.H.J. (Peter) Thuis	: voorzitter
drs. M.J.M. (Mimi) Crijns	: lid
drs. A.M.J. (Ton) Dreuw RC	: lid
mr. D.J.J.M. (John) Havenith	: lid
dr. H.P.M. (Bert) Kreemers	: lid
drs. W.J.H.S. (Wil) Lindelauf RA RO	: lid
M.G.A. (Maurice) Cobben	: secretaris

Alle leden maken op persoonlijke titel deel uit van de commissie. De in de commissie werkzame registeraccountant treedt niet in die hoedanigheid op.

Website	:	www.rekenkamericie-zl.nl
Postadres	:	Postbus 998, 6300 AZ Valkenburg aan de Geul
Telefoon	:	06 – 215 337 83
Emailadres	:	info@rekenkamericie-zl.nl